

Vejledning om risikobaseret dimensionering og plan for det kommunale redningsberedskab

BEREDSKABSSTYRELSEN

Beredskabsstyrelsen
Datavej 16
3460 Birkerød

Telefon: +45 72 85 20 00
E-mail: brs@brs.dk
www.brs.dk

Oktober 2025

Forside: Tagbrand i Tjørring, 2009 (foto: Beredskabsstyrelsen)

Indhold

Forord	5
1. Det kommunale redningsberedskab	7
1.1. Dimensioneringsbekendtgørelsen	7
1.2. Opgaverne for det kommunale redningsberedskab	7
1.3. Dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab	8
1.4. Planen for det kommunale redningsberedskab	9
2. Regler for planprocessen	12
2.1. Generelt	12
2.2. Beredskabsstyrelsens rolle i planprocessen	13
2.3. Planprocessen	14
3. Risikoprofil	15
3.1. Risikoidentifikation	15
3.2. Delkonklusioner og opsummering	17
4. Robusthedsprofil	18
4.1. Hændelsesniveauer	18
4.2. Analyser	21
4.3. Opsummering af robusthedsprofilen	23
5. Vurdering af beredskabsmæssige behov	24
6. Planen og det fremtidige serviceniveau	25
6.1. Særligt om den forebyggende indsats	25
6.2. Særligt om den afhjælpende indsats	27
6.3. Indsatskapaciteter	28
6.4. Planlægning for større og ekstraordinære hændelser	29
6.5. Operativ ledelse	30
6.6. Kompetencer	31
6.7. Vandforsyning til brandslukning	31
6.8. Indkvarterings- og forplejningsberedskabet	32
6.9. Ø-beredskaber (stedlige beredskabsstyrker)	33
6.10. Kvalitetsstyring	34
7. Bilag	35
7.1. Bilag 1. Regler og vejledninger m.v.	35
7.2. Bilag 2. Fagtermer m.v.	36
7.3. Bilag 3. Varetagelse af opgaver på andre lovgivningsområder og sammenhæng med andre planer	39
7.4. Bilag 4. Forebyggelse	42

FORORD

Det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en i forhold til lokale risici forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats mod skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger. Det kommunale redningsberedskab skal endvidere kunne modtage, indkvartere og forpleje evakuerede og andre nødstedte.

Kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission har ansvaret for at fastlægge serviceniveauet for det kommunale redningsberedskab og for at sikre, at redningsberedskabet er dimensioneret til at kunne foretage en forsvarlig indsats ved hverdagshændelser og har planlagt for indsats i forbindelse med større og ekstraordinære hændelser inden for sit ansvarsområde. Det er derfor en vigtig opgave for det kommunale redningsberedskab at identificere og analysere de lokale risici.

De fleste kommunalbestyrelser har henlagt ansvaret for løsningen af redningsberedskabets opgaver til et fælleskommunalt redningsberedskab (et samordnet redningsberedskab), der omfatter flere kommuner. I disse tilfælde har den fælles beredskabskommission ansvaret for redningsberedskabets virksomhed efter beredskabslovgivningen. I et fælleskommunalt redningsberedskab kan de deltagende kommunalbestyrelser vælge at henlægge kompetencen til at godkende planen for redningsberedskabet til den fælles beredskabskommission.

Risikobaseret dimensionering af det kommunale redningsberedskab blev implementeret fra den 1. september 2005. Den 15. marts 2006 udsendte forsvarsministeren et brev til samtlige kommunalbestyrelser om, at redningsberedskabet bør betragtes som ét hele. Det betyder, at det kommunale og det statslige redningsberedskab indgår i et samlet redningsberedskab, og at opgavevaretagelsen bør tilrettelægges, så der løbende sikres en optimal arbejdsdeling og prioritering af opgaver. Det er således hensigtsmæssigt, at Beredskabsstyrelsens beredskabscentre inddrages i forbindelse med dimensioneringen og planlægningen af det kommunale redningsberedskab.

På baggrund af forslag i *Analyse af de kommunale redningsberedskabers robusthed og dimensionering* (robusthedsanalysen)¹ om udvikling af en ny model for risikobaseret dimensionering af det kommunale redningsberedskab er der gennemført et arbejde med videreudvikling af den risikobaserede dimensionering i en arbejdsgruppe med deltagelse af Beredskabsstyrelsen og de kommunale redningsberedskaber. Denne vejledning er resultatet af dette arbejde.

I tilknytning hertil er der gennemført en revision af dimensioneringsbekendtgørelsen. Den nye bekendtgørelse, bekendtgørelse nr. 1211 af 13. oktober 2025, træder i kraft den 15. oktober 2025. Denne vejledning træder i kraft samtidig hermed og afløser *Vejledning om revision af planen for det kommunale redningsberedskab* (Beredskabsstyrelsen, 2010).

Vejledningen præsenterer en række fokusområder, best practices og anbefalinger. Formålet er at skabe overblik samt forenkle udarbejdelse og revision af planen for det kommunale redningsberedskab.

¹ *Hovedrapport, Analyse af de kommunale redningsberedskabers robusthed og dimensionering*, Implement Consulting Group, Forsvarsministeriet, december 2019, s. 23.

1. DET KOMMUNALE REDNINGSBEREDSKAB

1.1. DIMENSIONERINGSBEKENDTGØRELSEN

Det fremgår af bekendtgørelse om risikobaseret dimensionering og plan for det kommunale redningsberedskab (dimensioneringsbekendtgørelsen), at det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en i forhold til lokale risici forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats samt kunne modtage, indkvartere og forpleje evakuerede og andre nødstedte. Bekendtgørelsen indeholder flere konkrete krav til dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab. Kravene vedrører særligt førstegyknings sammensætning, fri disponering samt den tekniske ledelse af indsatsen på skadestedet.

Dimensioneringsbekendtgørelsen fastlægger, at kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission skal udarbejde en plan for det kommunale redningsberedskab. På baggrund af en redegørelse for risikoprofilen (se afsnit 3) og en analyse af robusthedsprofilen (se afsnit 4) skal de beredskabsmæssige behov vurderes (se afsnit 5), og herudfra skal serviceniveauet for det kommunale redningsberedskabs opgavevaretagelse fastlægges (se afsnit 6). Som led i serviceniveauet fastlægges redningsberedskabets organisation, virksomhed, herunder forebyggelsesinitiativer, lokal uddannelse og øvelser, alarmering, førstegyknings responstider samt dimensionering, herunder køretøjer, materiel og vandforsyning til brandslukning.

Planen for det kommunale redningsberedskab skal revideres i det omfang, udviklingen gør det nødvendigt, dog mindst én gang i hver kommunal valgperiode.

1.2. OPGAVERNE FOR DET KOMMUNALE REDNINGSBEREDSKAB

Det kommunale redningsberedskab skal varetage de opgaver, som fremgår af beredskabslovgivningen. Det vil bl.a. sige indsats mod brande eller overhængende fare herfor, herunder naturbrande i forbindelse med tørke, sammenstyrtningsulykker, togulykker, flyulykker på land, skibsykker ved kaj, naturkatastrofer, herunder voldsomt vejrlig, og akutte uheld med farlige stoffer på landjorden, i søer, i vandløb og i havne samt frigørelse af fastklemte og redningsopgaver i søer, åer, moser og havne.

Der er tale om opgaver, som bl.a. indebærer akut fare for personer, ejendom eller miljø, og som ikke varetages af andre. Det kommunale redningsberedskab skal herudover varetage en række forebyggende opgaver, primært i relation til brand.

Kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission kan desuden beslutte, at det kommunale redningsberedskab skal varetage opgaver uden for beredskabslovgivningen, men i tilknytning hertil, f.eks. etablering af et dykkerberedskab eller et bådberedskab.

Uden for beredskabslovgivningen falder desuden opgaver som følgeskadebekæmpelse efter brand m.v., der normalt varetages af bygningsejeren eller dennes forsikringselskab, samt rene entreprenøropgaver for andre. I hvilket omfang det kommunale redningsberedskab kan udføre sådanne opgaver, må afgøres ud fra særligt kommunalfuldmagtsreglerne og det generelle legalitetsprincip. Disse regler indebærer bl.a., at de opgaver, som en kommunalbestyrelse eller fælles beredskabskommission ønsker at varetage eller støtte, skal være af en vis

nytte for kommunens indbyggere, ligesom kommunen ikke må varetage opgaver, der er henlagt til andre myndigheder.

På visse områder er der hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan henlægge kompetence vedrørende myndighedsudøvelse til beredskabskommissionen eller den fælles beredskabskommission. Det er vigtigt at være opmærksom på, at løsningen af opgaver, som er henlagt til det fælleskommunale redningsberedskab i henhold til anden lovgivning, ikke må kompromittere varetagelsen af det kommunale redningsberedskabs opgaver i henhold til beredskabslovgivningen.

I relation til redningsberedskabets arbejde og planlægning skal der i øvrigt være opmærksomhed omkring det generelle sektoransvarsprincip for beredskabet i Danmark. Det betyder, at alle myndigheder har ansvaret for beredskabet i deres egen sektor, herunder i forhold til diverse anlæg og funktioner m.v., som er nødvendige for, at samfundets funktioner kan opretholdes og videreføres.

Endvidere skal det bemærkes, at det kommunale redningsberedskabs opgaver ofte løses i samarbejde med andre beredskabsmyndigheder. Principperne herfor fremgår af Retningslinjer for indsatsledelse (REFIL), som er udgivet af Beredskabsstyrelsen i samarbejde med andre beredskabsmyndigheder m.fl.

1.3. DIMENSIONERINGEN AF DET KOMMUNALE REDNINGSBEREDSKAB

Et af de grundlæggende elementer ved dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab er fastlæggelse af redningsberedskabets serviceniveau. Kommunalbestyrelsen fastlægger serviceniveauet for det kommunale redningsberedskab på baggrund af de beredskabsmæssige behov, hvilket indebærer, at serviceniveauet skal være forsvarligt og have fokus på den ydelse, som borgere og virksomheder kan forvente af det kommunale redningsberedskab. Det anbefales, at oplysninger om det fastlagte serviceniveau i relevant omfang offentliggøres og er tilgængelige for borgere, virksomheder m.fl.

Ansvar for, at det kommunale redningsberedskab kan yde en forsvarlig indsats ved hverdagshændelser og har planlagt for indsats i forbindelse med større og ekstraordinære hændelser, påhviler kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission.

En forsvarlig indsats forudsætter:

- At der til en given hændelse kan afsendes en førsteudrykning, som:
 - Afgår hurtigst muligt efter redningsberedskabets modtagelse af alarmen
 - Omfatter de rette køretøjer og relevant materiel
 - Ankommer til skadestedet inden for den fastsatte responstid
 - Bemandes med brandfolk med relevante kompetencer
 - Ledes af en teknisk leder med relevante kompetencer
- At der ved større og ekstraordinære hændelser er planlagt for tilkaldelse, modtagelse og indsættelse af relevante assistencestyrker samt den ledelsesmæssige indsats og opgavehåndtering.

Er der tale om en brandindsats, skal der også være planlagt for tilstrækkelig vandforsyning, som kan understøtte indsatsen i hele forløbet.

Redningsberedskabet i Danmark er opbygget således, at det enkelte kommunale redningsberedskab ikke skal kunne varetage alle opgaver alene. Den risikobaserede dimensionering indebærer, at det kommunale redningsberedskab skal dimensioneres til at være i stand til at iværksætte en forsvarlig indsats ved hverdagshændelser og planlægge for indsatser i forbindelse med større og ekstraordinære hændelser, hvor der er behov for yderligere ressourcer. Disse ressourcer kan komme fra eget kommunale redningsberedskab, herunder ved anvendelse af frivillige, fra et andet kommunalt redningsberedskab, fra Beredskabsstyrelsen eller fra andre aktører på beredskabsområdet, eksempelvis Forsvaret, herunder Hjemmeværnet. Virksomheders ressourcer kan også anvendes, eksempelvis virksomhedsbrandvæsener.

Det er centralt i planlægningen at beskrive procedurer og retningslinjer for kapacitetsopbygning i forbindelse med større og ekstraordinære hændelser, der kan kræve specialudstyr og ledelsesstøtte. Desuden bør overvejelser om ledelsen i baglandet, det vil sige på vagtcentralen og i krisestabe, indgå i planlægningen.

1.4. PLANEN FOR DET KOMMUNALE REDNINGSBEREDSKAB

Planen skal indeholde en beskrivelse af redningsberedskabets aktuelle dimensionering samt ansvarsområdets risikoprofil og robusthedsprofil. Ved at sammenholde risikoprofilen og robusthedsprofilen, f.eks. via en gap-analyse (se afsnit 5), kan der foretages en vurdering af de beredskabsmæssige behov, hvilket udgør grundlaget for det fremtidige serviceniveau.

I planarbejdet indgår følgende elementer og fokuspunkter, der også kan anvendes som en skabelon for selve planens opbygning:

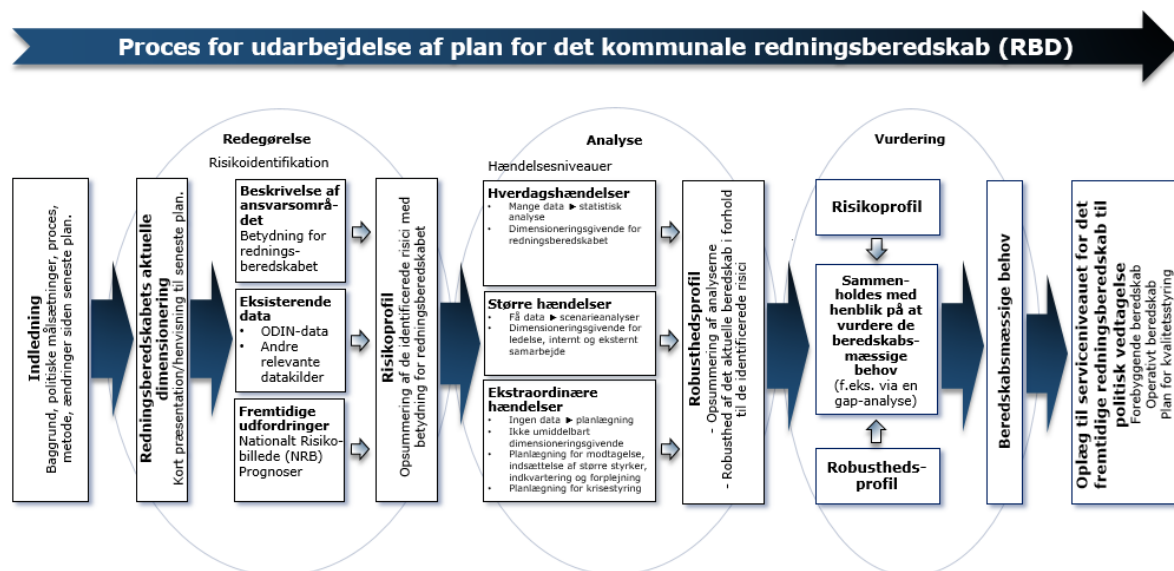
- **Indledning**
 - Lovmæssig baggrund
 - Politiske målsætninger og prioriteringer (herunder eksempelvis økonomiske rammer og krav til serviceniveau)
 - Beskrivelse af arbejdsprocessen
 - Opsummering af evt. ændringer
- **Redningsberedskabets aktuelle dimensionering**
 - Kort beskrivelse/henvisning til seneste plan
- **Risikoprofil**
 - Risikoidentifikation
 - Beskrivelse af ansvarsområdet
 - Eksisterende data
 - Fremtidige udfordringer
 - Delkonklusioner og opsummering
- **Robusthedsprofil**
 - Hændelsesniveauer
 - Hverdagshændelser
 - Større hændelser
 - Ekstraordinære hændelser
 - Analyser
 - Opsummering af robusthedsprofilen
- **Beredskabsmæssige behov**
 - Identifikation af beredskabsmæssige behov ved analyse af risikoprofil i forhold til robusthedsprofil
- **Serviceniveau**
 - Den forebyggende indsats
 - Den afhjælpende indsats
 - Førsteudrykningens responstid
 - Fri disponering
 - Indsatskapaciteter
 - Planlægning for større/ekstraordinære hændelser
 - Operativ ledelse
 - Kompetencer
 - Plan for vandforsyning til brandslukning
 - Plan for indkvarterings- og forplejningsberedskabet
 - Kvalitetsstyring

Herudover har en række kommunale redningsberedskaber et ø-beredskab (stedlig beredskabsstyrke), som også skal indgå i planens serviceniveau.

Som en hjælp og inspiration til planarbejdet har Danske Beredskaber desuden oprettet hjemmesiden planforkommunaltberedskab.dk.

Planarbejdets elementer og faser

Planarbejdets faser er illustreret i nedenstående figur. De enkelte elementer og faser er udbygget i det følgende.

Se figuren i større format side 45

Aftaler der skal eller bør fremgå af planen

Det kommunale redningsberedskabs afhjælpende opgaver kan udføres af kommunen selv, det fælleskommunale redningsberedskab eller ved, at kommunalbestyrelsen eller en fælles beredskabskommission indgår aftale herom, jf. beredskabslovens § 13, stk. 1. Kommunalbestyrelsen eller en fælles beredskabskommission kan således indgå aftale med en anden kommunalbestyrelse eller fælles beredskabskommission, med Beredskabsstyrelsen eller med private redningsvæsenere. Disse aftaler skal i oversigtsform fremgå af planen.

I forhold til objekter eller hændelsestyper i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde, der indebærer en særlig risiko i tilfælde af brand eller anden ulykke, kan der efter aftale med andre redningsberedskaber, herunder Beredskabsstyrelsen, udarbejdes møde- og alarmeringsplaner, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 13, stk. 3, 1. pkt. Det kan tilsvarende være hensigtsmæssigt for det kommunale redningsberedskab at indgå aftale om indsats på motorvejsstrækninger, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 13, stk. 3, 2. pkt. Såvel møde- og alarmeringsplaner som motorvejsaftaler skal i oversigtsform fremgå af planen, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 5, stk. 2, 3. pkt.

Plan for vandforsyning til brandslukning og plan for indkvarterings- og forplejningsberedskabet indgår som delplaner i planen for det kommunale redningsberedskab.

Hvis der er planlagt ændringer i løbet af planperioden, vil det være hensigtsmæssigt at udarbejde en handlingsplan med oplysninger om fremtidige mål og forventede resultater samt tidsplan for opfyldelse af disse. En sådan handlingsplan kan anvendes som styringsværktøj til at sikre den ønskede udvikling af det kommunale redningsberedskab.

2. REGLER FOR PLANPROCESSEN

2.1. GENERELT

Det er den enkelte kommunalbestyrelse eller den fælles beredskabskommission, der har ansvaret for dimensioneringen og planlægningen af det kommunale redningsberedskab.

Det fremgår af dimensioneringsbekendtgørelsen, at der skal udarbejdes en plan for det kommunale redningsberedskab (se afsnit 1.1). Når der foreligger et udkast til plan, skal dette udkast sendes til Beredskabsstyrelsen, der gennemgår udkastet og afgiver en beredskabsfaglig udtalelse.

Som nævnt i afsnit 1.2 kan de deltagende kommunalbestyrelser i et fælleskommunalt redningsberedskab henlægge kompetencen til at godkende planen til den fælles beredskabskommission.

Planen skal efter vedtagelse i kommunalbestyrelsen/kommunalbestyrelserne eller den fælles beredskabskommission sendes til Beredskabsstyrelsen til orientering.

Såfremt der efter Beredskabsstyrelsens afgivelse af en udtalelse foretages væsentlige ændringer i planen i forbindelse med den politiske godkendelse, skal Beredskabsstyrelsen ved fremsendelsen orienteres herom, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 3, stk. 5, 2. pkt.

Det kommunale redningsberedskab skal mindst én gang i hver kommunal valgperiode revidere planen for det kommunale redningsberedskab. Det anbefales, at planen udarbejdes og godkendes i den første del af valgperioden. Det er en kommunal beslutning, i hvilket omfang planen skal revideres. Hvis der ikke er sket ændringer i risikofilen eller andet, vil den hidtidige plan kunne være det faglige grundlag for planen i den nye planperiode. Processen i dimensioneringsbekendtgørelsens § 3 skal dog følges.

Hvis der omvendt i løbet af den kommunale valgperiode sker væsentlige ændringer i risikoprofilen (dimensioneringsgrundlaget) eller i opgavevaretagelsen (serviceniveauet), skal planen revideres mere grundlæggende. I begge situationer skal forslaget (de reviderede afsnit) sendes til udtalelse i Beredskabsstyrelsen, før planen vedtages i kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission.

Eksempler på væsentlige ændringer kan være ændringer i områdets risikoprofil, der nødvendiggør en anden dimensionering af det kommunale redningsberedskab, beslutning om nedlæggelse eller flytning af brandstationer, markante ændringer i det samlede antal eller type af brand- og redningskøretøjer, markante ændringer i bemanning af udrykningerne, større ændringer i indsatsledervagten og lign.

Ved mindre ændringer orienteres Beredskabsstyrelsen om justeringen af planen gennem løbende opdatering af data i ODIN (redningsberedskabets online dataindberetningssystem). Eksempler på mindre ændringer kan være ændringer i udrykningsenheders sammensætning og bemanning, anskaffelse af nyt eller særligt materiel. Ved indgåelse af aftaler med naboberedskaber, herunder justering af brandstationers udrykningsområde, og lign., som ikke registreres i ODIN, skal Beredskabsstyrelsen orienteres.

Hvad der i den konkrete sag kan karakteriseres som væsentlige eller mindre ændringer beror på en konkret vurdering, hvorfor dialog herom mellem det kommunale redningsberedskab og Beredskabsstyrelsen anbefales.

2.2. BEREDSKABSSTYRELSENS ROLLE I PLANPROCESSEN

Det kommunale redningsberedskab har via en forhåndsdialog mulighed for at få vejledning fra Beredskabsstyrelsen ved udarbejdelsen af planudkastet. Beredskabsstyrelsen står til rådighed med råd og vejledning både forud for og under planarbejdet, og det kommunale redningsberedskab bør løbende i processen henvende sig til styrelsen. Såvel delelementer som det samlede planudkast kan drøftes mellem det kommunale redningsberedskab og Beredskabsstyrelsen, inden det samlede planudkast sendes til Beredskabsstyrelsen til udtalelse.

Beredskabsstyrelsen afgiver sin udtalelse på baggrund af en faglig og teknisk gennemgang af planudkastet. Beredskabsstyrelsens udtalelse er et led i styrelsens rådgivning, og styrelsen skal dermed ikke godkende dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab.

Som det fremgår af dimensioneringsbekendtgørelsens § 3, stk. 2, skal Beredskabsstyrelsen navnlig vurdere, om der i planudkastet er sikret overensstemmelse mellem risikoprofilen og serviceniveauet, og styrelsen kan til brug for sin udtalelse indhente supplerende oplysninger.

Ved vurderingen af, om kommunen – eller kommunerne i et fælleskommunalt redningsberedskab – lever op til kravet om et forsvarligt redningsberedskab i henhold til beredskabslovens § 12, stk. 1, 1. pkt., ser Beredskabsstyrelsen bl.a. på placering af brandstationer, bemandingsforhold, køretøjssammensætning, fri disponering, tilrettelæggelse af indsatsledervagten og de fastlagte responstider.

I Beredskabsstyrelsens vurdering indgår desuden det kommunale redningsberedskabs planlægning for indsatser til større og ekstraordinære hændelser, herunder ved særlige objekter, med inddragelse af yderligere ressourcer fra et andet kommunalt redningsberedskab, fra Beredskabsstyrelsen eller fra andre aktører på beredskabsområdet, eksempelvis Forsvaret, herunder Hjemmeværnet.

Planudkastets beskrivelse af de forebyggende opgaver og den øvrige forebyggende indsats samt personellets uddannelsesniveau, kompetenceudvikling og øvelsesaktiviteter indgår ligeledes i Beredskabsstyrelsens vurdering.

Endelig indgår også planlægningen af vandforsyning til brandslukning samt planlægningen for indkvarterings- og forplejningsberedskabet i vurderingen.

2.3. PLANPROCESSEN

Der er hverken i dimensioneringsbekendtgørelsen eller i beredskabsloven fastsat regler om lokal høring. Tanken bag den risikobaserede dimensionering er dog et ønske om lokal fastlæggelse af risikoprofil, robusthedsprofil og serviceniveau, ligesom der er et generelt ønske om en åben, tillidsskabende og gennemskuelig offentlig forvaltning. En lokal høring bør i givet fald gennemføres, inden planudkastet sendes til Beredskabsstyrelsen til udtalelse.

Inden Beredskabsstyrelsen afgiver sin endelige udtalelse, sender styrelsen et udkast til udtalelse til faktisk tjek hos det kommunale redningsberedskab.

Beredskabsstyrelsen beregner normalt 25 arbejdsdage til sagsbehandlingen af en udtalelse. Sagsbehandlingstiden kan dog være længere, f.eks. hvis Beredskabsstyrelsen undervejs i processen har behov for at indhente supplerende oplysninger fra det kommunale redningsberedskab.

3. RISIKOPROFIL

Udgangspunktet for arbejdet med en ny plan er redningsberedskabets aktuelle dimensionering. Det anbefales derfor at indlede med en beskrivelse heraf, evt. blot som en kort opsummering med henvisning til den seneste plan. Beskrivelsen har primært til formål at danne rammen for, hvilke forudsætninger der analyseres ud fra.

Det kommunale redningsberedskab skal identificere lokale aktuelle og fremtidige risici, som bl.a. lægges til grund for dimensioneringen af redningsberedskabet, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 2, stk. 1. Der er tale om de risici, som er relevante i forhold til det kommunale redningsberedskabs opgavesæt.

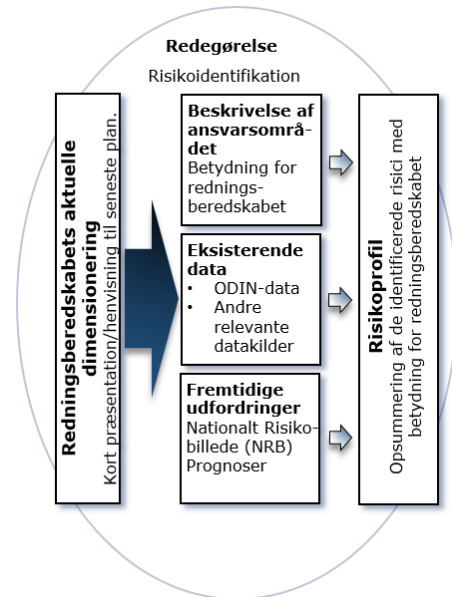
Det kommunale redningsberedskab bør ved fastlæggelsen af risikoprofilen være i dialog med såvel kommunens øvrige forvaltningsområder, f.eks. plan-, miljø- og bygningsmyndighed, som lokalsamfundet med henblik på at sikre bred informationsindsamling.

I forbindelse med det kommunale redningsberedskabs udarbejdelse af risikoprofilen henvises desuden til Styrelsen for Samfundssikkerheds publikation *Nationalt Risikobillede*, som bl.a. har fokus på klimarelaterede risici som orkaner og stærke storme, oversvømmelser fra havet, ekstremregn og tørke. Til det kommunale redningsberedskabs planlægning for klimarelaterede hændelser henvises i øvrigt til publikationen *Værktøj til redningsberedskabets planlægning for større klimarelaterede hændelser* (se bilag 1).

3.1. RISIKOIDENTIFIKATION

Risikoidentifikationen omfatter en beskrivelse af de risici, der findes i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde, som de hændelser, der har været eller vil kunne indtræffe, og som er relevante i forhold til det kommunale redningsberedskabs opgaver. Risikoidentifikationen bør indeholde følgende elementer:

- Beskrivelse af ansvarsområdet
- Eksisterende data
- Fremtidige udfordringer

Beskrivelse af ansvarsområdet

Beskrivelsen af ansvarsområdet er en beskrivelse af ansvarsområdets aktuelle risici/risikoobjekter, herunder bl.a. i relation til geografi, trafik, risikovirksomheder, energinfrastruktur, demografi, byggeri, transport, arealanvendelse m.m. Risikoobjekter omfatter bl.a.:

- Forskellige typer bebyggelse
- Industriområder
- Farlige virksomheder, herunder risikovirksomheder, som er omfattet af bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer (risikobekendtgørelsen)
- Naturområder med særlige farer som f.eks. høje skrænter
- Steder og arrangementer, hvor mange mennesker samles
- Særlige kulturinstitutioner og lign., f.eks. museer og slotte
- Infrastruktur

I relation til infrastruktur er det relevant at se på, hvorvidt der er sket ændringer i transportmønstret på veje, jernbanenet, havne m.v., herunder også med hensyn til karakteren af de transporter, der finder sted, f.eks. farligt gods og tvangsruter hertil, krydstogtskibe, flytrafik m.v.

Beskrivelsen af området kan med fordel illustreres ved brug af GIS-kort, der eksempelvis kan vise den geografiske placering af områdets risikoobjekter.

Er der ikke sket væsentlige ændringer siden den seneste planperiode, kan der evt. henvises til seneste plan og blot fokuseres på de ændringer og den udvikling, der er sket.

Eksisterende data

I risikoidentifikationen indgår også præsentation af udrykningsstatistik (ODIN), dødsbrandsstatistik og andre relevante datakilder.

Udrykningsstatistikken skal så vidt muligt dække en repræsentativ årrække, f.eks. fire år, med forskellige parametre, bl.a. den geografiske placering af ulykker. Relevante tematiserede analyser over f.eks. samtidige udrykninger, indsatslederens responstid m.v. bør ligeledes indgå.

Som i beskrivelsen af området kan den geografiske placering af uheld i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde illustreres ved hjælp af GIS-kort, hvilket desuden gør det muligt at målrette en forebyggende indsats.

Brug af GIS-kort kan desuden anvendes til den operative planlægning og kan f.eks. vise, hvorvidt placeringen af brandstationer og specialmateriel m.v. er hensigtsmæssig eller bør ændres, alternativt suppleres af aftaler efter beredskabslovens § 13, stk. 1, med et andet kommunalt redningsberedskab.

Der bør være fokus på, at de indsamlede erfaringer, som afspejles i data fra den seneste planperiode i kvalitetsstyringssystemet, nyttiggøres i den nye plan, jf. afsnit 6.10.

Fremtidige udfordringer

I planen skal den fremtidige udvikling, som kan give anledning til nye risici, beskrives. Det kan eksempelvis være mulige eller forventede konsekvenser af nybyggeri, herunder højt og kompliceret byggeri samt anvendelse af nye byggemetoder og -materialer, infrastrukturændringer og grøn omstilling med implementering af ny teknologi, øget elektrificering m.v.

Ligeledes bør det vurderes, hvorvidt andre kommunale planer kan give anledning til at ændre på risikoidentifikationen. Det gælder eksempelvis kommunens beredskabsplan, kommuneplanen, sundhedsberedskabsplanen, klimatilpasningsplanen, risikostyringsplanen vedrørende oversvømmelse, strandrensningsplanen, vandforsyningsplanen m.v. (se nærmere herom i bilag 3).

Risici, som er beskrevet i *Nationalt Risikobillede*, og andre identificerede fremtidige beredskabsmæssige udfordringer, udviklingstrends og politiske prioriteringer bør i relevant omfang også inddrages i beskrivelsen.

3.2. DELKONKLUSIONER OG OPSUMMERING

Hver af de enkelte elementer i risikoidentifikationen bør afsluttes med delkonklusioner, som bl.a. beskriver udviklingstendenser, og hvilke af de beskrevne forhold der skal være særlig fokus på. Dermed sikres sammenhæng mellem risikoprofilen og den efterfølgende analyse del i forhold til hændelsestyper med de tilhørende scenarie- og kapacitetsanalyser.

Opsummeringen af risikoidentifikationens betydning for redningsberedskabet udgør ansvarsområdet og dermed det kommunale redningsberedskabs risikoprofil.

4. ROBUSTHEDSPROFIL

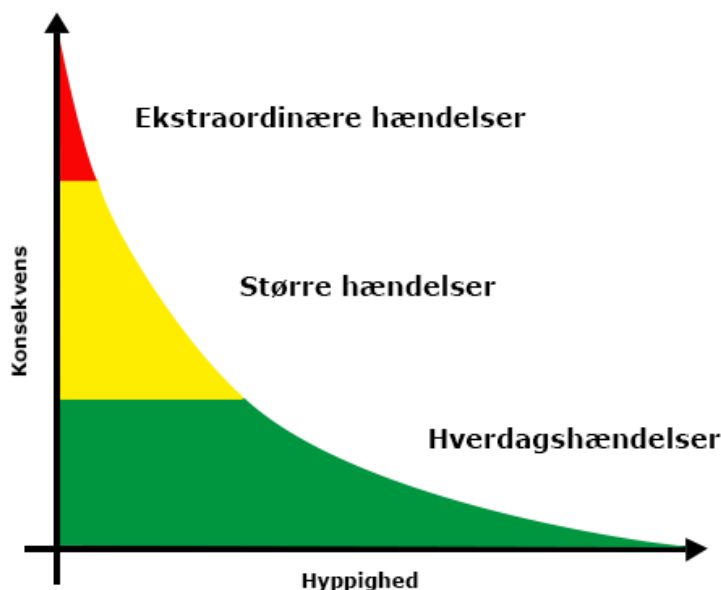
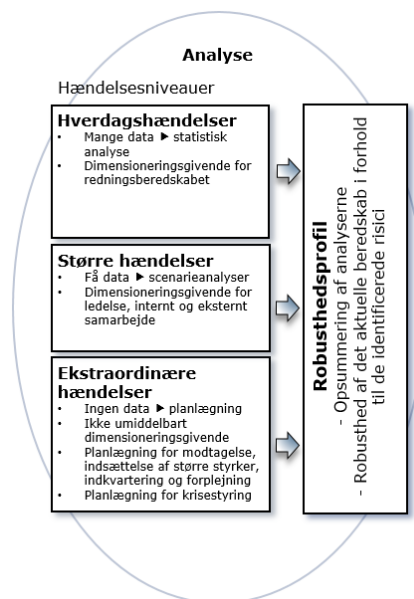
Det kommunale redningsberedskabs robusthed kan defineres som dets "evne til at håndtere daglige hændelser og større ulykker og katastrofer, tilkalde og indsætte assisterende kapaciteter udefra samt reetablere beredskabet, så responstiden i videst mulige omfang fastholdes".²

4.1. HÆNDELSESNIVEAUER

De hændelser, der skal håndteres af redningsberedskabet, kan inddeles i tre niveauer:

- Hverdagshændelser
- Større hændelser
- Ekstraordinære hændelser

Analyserne af hændelsesniveauerne tager udgangspunkt i forskellige dele af den foreliggende empiri, forskellige analyseformer og forskellige analysemål og skal samlet set nå frem til at belyse robusthedsprofilens robusthedsindikatorer, jf. afsnit 4.3.

Figuren viser sammenhængen mellem hændelsernes hyppighed og konsekvens samt de tre hændelsesniveauer, som anvendes i denne vejledning.

² Definition, jf. Hovedrapport, Analyse af de kommunale redningsberedskabers robusthed og dimensionering, Implement Consulting Group, Forsvarsministeriet, december 2019, s. 32.

Hverdagshændelser

Hverdagshændelser sker så ofte, at de er direkte dimensioneringsgivende for det kommunale redningsberedskabs størrelse og udformning på de enkelte brandstationer og disses placering. Hverdagshændelserne har normalt det fornødne statistiske datagrundlag i ODIN til, at de kan analyseres udelukkende på baggrund af statistiske kvantitative data. Data fra hverdagshændelserne kan også være dimensioneringsgivende for udformningen af redningsberedskabets pick-liste, altså for hvilke kapaciteter der afsendes til håndtering af førsteindsatsen.

Karakteristisk for hverdagshændelser:

- Meget data, der danner grundlag for statistisk analyse, herunder hændelsestype, antal og geografisk placering
- Dimensioneringsgivende på stationsniveau og på tværs af stationerne i ansvarsområdet
- Responstidsanalyser
- Placering af udrykningskapaciteter, herunder specialer
- Uddannelsesniveau og -behov
- Robusthed i forhold til samtidige hændelser i dagligdagen

Dimensioneringen på hver enkelt brandstation, inkl. behovet for personel og for nødvendigt materiel, kan således sættes i direkte relation til det statistiske baggrundsmateriale. Hændelsernes frekvens gør desuden, at personalet kan opnå rutine i løsningen af opgaven eller af tilsvarende opgaver.

Større hændelser

Større hændelser er hændelser, der har relativt store konsekvenser i forhold til skader på personer, ejendom, miljø eller samfundet som sådan, og som sker forholdsvis sjældent. Hændelserne kræver normalt et større samarbejde internt i det kommunale redningsberedskab eller på tværs af det samlede redningsberedskab. Ligeledes kræver de et større ledelsesmæssigt arbejde – både på skadestedet og i redningsberedskabets bagland, herunder på vagtcentralen, et eventuelt operationscenter og i samarbejdet med kommunerne, de lokale beredskabsstabe (LBS) eller andre eksterne samarbejdspartnere.

Karakteristisk for større hændelser:

- Begrænset data, hvilket nødvendiggør scenarie- og kapacitetsanalyser
- Dimensioneringsgivende for bl.a. ledelse og samarbejde på tværs i eget redningsberedskab, med naboberedskaber og med andre eksterne samarbejdspartnere, herunder Beredskabsstyrelsens beredskabscentre
- Robusthed i forhold til håndtering af større hændelser samtidig med hverdagshændelserne og i forhold til operativ ledelse og ledelsesstøtte

Analyserne af de større hændelser bygger på et begrænset empirisk grundlag, hvorfor de må analyseres kvalitativt igennem scenarie- og kapacitetsanalyser. I udvælgelsen af scenarierne er det vigtigt at udarbejde et repræsentativt udvalg af hændelsestyper og at give scenarierne et varieret og repræsentativt omfang inden for afgrænsningerne af hændelsesniveauet 'større hændelser'.

Større hændelser kan være meget forskellige, både på tværs af de kommunale redningsberedskabers ansvarsområder, men også i det enkelte redningsberedskabs eget ansvarsområde. Valget af realistiske scenarier vil derfor være forskelligt fra det ene kommunale redningsberedskab til det andet, selv om en del scenarier kan gå igen.

Der kan desuden med fordel medtages et samtidighedsscenarie, der tager udgangspunkt i en kvalitativ analyse af håndteringen af hverdagshændelser samtidig med håndteringen af en igangværende større hændelse. Herved bliver det muligt at vurdere redningsberedskabets robusthed i forhold til at håndtere en større hændelse, som finder sted samtidigt med hverdagshændelserne.

Ekstraordinære hændelser

Ved ekstraordinære hændelser vil det kommunale redningsberedskab normalt være først på skadestedet og derfor varetage førsteindsatsen. Hændelserne i denne kategori er dog pr. definition så store og komplekse, at den samlede løsning vil kræve ressourcer, der overstiger, hvad der bør dimensioneres for i det enkelte kommunale redningsberedskab. Dimensioneringsarbejdet i forhold til ekstraordinære hændelser prioriteres i forhold til den indledningsvise indsættelse af eget redningsberedskab, herunder aktivering af planer, samt en analyse af assistancekapaciteter, der kan bistå med den samlede opgaveløsning, planlægningsarbejde i forhold til at modtage, lede og indsætte assisterende kapaciteter, indgå i diverse krisestyringsfora (kommunale samt LBS) og planlægge for egen krisestyringsorganisation, herunder hvorledes der skabes udholdenhed i organisationen over en længere periode.

Karakteristisk for ekstraordinære hændelser:

- Meget få/ingen data
- Ikke umiddelbart dimensioneringsgivende
- Robusthed i forhold til samarbejde på tværs af det samlede redningsberedskab, med andre myndigheder og samarbejdspartnere, offentlige såvel som private
- Planlægning for modtagelse, indsættelse og afløsning af større kapaciteter
- Planlægning for krisestyring i egen organisation og evt. i samarbejde med ejerkommunen/ejerkommunerne

Afhængigt af hændelsens karakteristika og omfang vil indsatsen typisk blive koordineret af de relevante regionale eller nationale samarbejdsfora (LBS/NOST).

Alt efter hændelsens karakter og størrelse vil de nødvendige ressourcer til løsning af opgaven blive rekvireret fra flere myndigheder m.fl. Trækket på det kommunale redningsberedskabets kapaciteter forventes derfor, efter opgaveløsningens tidlige fase, ikke at være væsentligt større end under løsning af større hændelser. Ledelsesmæssigt udfordres det kommunale redningsberedskab dog yderligere som følge af arbejdet med bl.a. logistik, krisekommunikation, indsættelse af assisterende kapaciteter, vagtplanlægning og den operative ledelse.

4.2. ANALYSER

På baggrund af risikoprofilen udarbejdes robusthedsprofilen via analyse af hverdagshændelser (statistisk analyse) samt scenarie- og kapacitetsanalyser vedrørende større og ekstraordinære hændelser. Det er væsentligt, at hvert scenarie i scenarie- og kapacitetsanalyserne forsynes med en delkonklusion, der beskriver de forhold, som det kommunale redningsberedskab bør have særligt fokus på i forbindelse med den efterfølgende dimensionering og planlægning.

Scenarie- og kapacitetsanalyser

Første del af scenarie- og kapacitetsanalyserne består af:

- Udvælgelse af et mindre antal hændelser
- Fastlæggelse af scenarier for de udvalgte hændelser
- Beskrivelse af de udvalgte scenarier

De udvalgte scenarier skal være repræsentative og omfatte såvel større som ekstraordinære hændelser, der ligger ud over hverdagshændelserne, og som således kan udgøre en indsats- og planlægningsmæssig udfordring, herunder også samtidige hændelser.

I valget af repræsentative scenarier for større og ekstraordinære hændelser kan det kommunale redningsberedskab tage udgangspunkt i såvel tidligere hændelser, der har fundet sted i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde, som i hændelser, der vil kunne forekomme, herunder også klimarelaterede hændelser i et fremtidigt perspektiv. Hvis der findes risikovirkomheder i ansvarsområdet, bør scenarierne for de større uheld, der er identificeret i virksomhedernes risikoanalyser, indgå i overvejelserne. Hændelser fra andre steder i Danmark eller udlandet kan ligeledes indgå i scenarieanalysen. Det enkelte repræsentative scenarie justeres, så det afspejler de lokale forhold.

Med udgangspunkt i de valgte scenarier analyseres, hvilke kapaciteter der er nødvendige for at yde en forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats.

Anden del af scenarie- og kapacitetsanalyserne består af:

- Det kommunale redningsberedskabs vurdering af, hvilke forebyggende tiltag og foranstaltninger der er relevante for at håndtere risici i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde
- Det kommunale redningsberedskabs vurdering af, hvilke indsatskapaciteter (materiel, personel, kompetencer m.v.) der er nødvendige for at håndtere risici gennem den afhjælpende indsats

For så vidt angår kapaciteter på både det forebyggende og det afhjælpende område, er det vigtigt at have fokus på tiltag, der kan forhindre eller begrænse konsekvenser af hændelser. I denne sammenhæng må der være opmærksomhed på såvel økonomiske som ressourcemæssige behov, f.eks. i forhold til kampagnetiltag, særligt materiel og særlig uddannelse, øvelser, udarbejdelse af planer for assistance og afløsning, mødeplaner samt mere differentierede udrykningssammensætninger m.v.

Der bør være tidsangivelse for udviklingen af hændelsestypen og for kapacitetsopbygningen, så det tydeligt fremgår, hvordan scenariet håndteres, herunder hvornår assisterende kapaciteter alarmeres, ankommer og indsættes.

Scenarie- og kapacitetsanalyserne skal desuden beskrive, hvordan det kommunale redningsberedskabs indsats tilrettelægges med anvendelse af egne og eventuelt assisterende kapaciteter fra et andet kommunalt redningsberedskab, fra Beredskabsstyrelsen eller fra andre aktører på beredskabsområdet, eksempelvis Forsvaret, herunder Hjemmeværnet.

I de grænsenære områder vil det også være muligt at indgå aftaler med lokale udenlandske redningstjenester, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens kapitel 3. Sådanne aftaler skal i oversigtsform fremgå af planen for det kommunale redningsberedskab.

Det er vigtigt, at scenarie- og kapacitetsanalyserne tydeligt viser sammenhængen mellem de beskrevne nødvendige kapaciteter og den udrykning, der afsendes til disse hændelser.

Forslag til opbygning af scenarie- og kapacitetsanalyserne

- Scenariebeskrivelse
- Inspiration
- Tænkte scenarier
- Karakteristika og udfordringer
- Konsekvenser for
 - Personer
 - Miljø
 - Værdier
 - Samfundet
- Situationen
- Alarmering, førsteudrykning og fremkørsel
- Situationen ved ankomst
- Kapacitetsopbygning
- Situationens udvikling efter ankomst
- Ressourcebehov/indsatskapaciteter
- Tidslinje for kapacitetsbehov (opbygning/afløsning/neddrogning)
- Assistance fra eksterne kapaciteter
- Forebyggelse
- Delkonklusion
 - Operativ ledelse
 - Personel
 - Kompetencer
 - Materiel
 - Responstid

Eksempler på scenarie- og kapacitetsanalyser kan hentes på hjemmesiden planforkommunaltberedskab.dk.

4.3. OPSUMMERING AF ROBUSTHEDSPROFILER

Opsummering af robusthedsprofilen udgøres af en sammenfatning af resultaterne fra analyserne af data for hverdagshændelserne og beskrivelsen af planlægningsarbejdet samt redningsberedskabets ledelseskapaaciteter i forhold til planlægning for håndtering af de større og ekstraordinære hændelser. Dette sker med henblik på at vise redningsberedskabets robusthed i forhold til en række robusthedsindikatorer:

1. Forebyggelse (teknisk og borgerrettet)
2. Personel (rekruttering og fastholdelse)
3. Kompetencer (uddannelse, øvelse og træning)
4. Stationer og materiel (placering, stand og evt. behov for investeringer)
5. Responstid (GIS-kort over responstider)
6. Indsatsvarighed og reetablering (minimering af indsatstid og reetablering efter indsats)
7. Samtidighed (robusthed ved samtidige hændelser og samtidig fastholdelse af responstid i ansvarsområdet)
8. Operativ ledelse, ledelsesstøtte og vagtcentral (og evt. operationscenter)
9. Beredskabsplanlægning og krisestyring (i eget beredskab, kommunale krisestabe og LBS'er)

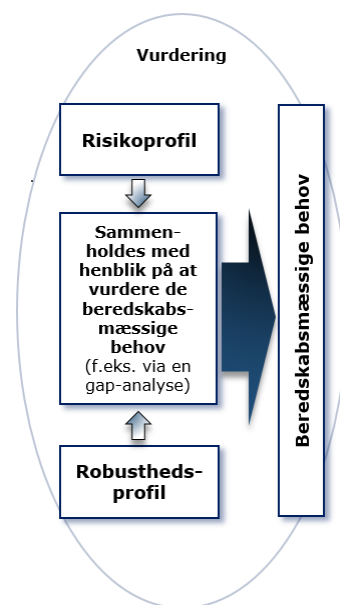
Det er vigtigt, at robusthedsprofilen beskriver det kommunale redningsberedskabs robusthed for hver af indikatorerne, så det tydeliggøres, hvor redningsberedskabet er tilstrækkeligt robust, og hvor det er nødvendigt at foretage ændringer for at opretholde det ønskede service-niveau.

5. VURDERING AF BEREDSKABSMÆSSIGE BEHOV

Ansvarsområdets risici (risikoprofilen) og det kommunale redningsberedskabs evne til at håndtere alle niveauer af opståede hændelser (robusthedsprofilen) kan nu sammenholdes med henblik på at vurdere de beredskabsmæssige behov. Dette kan f.eks. gøres via en gap-analyse.

Gap-analysen bruges til at identificere gabet (engelsk 'gap') eller afstanden mellem det sted, en organisation aktuelt befinder sig, og det sted, den gerne vil hen.

Gap-analysen kan bruges til at analysere forholdet mellem de identificerede risici (risikoprofilen), den eksisterende dimensionering (robusthedsprofilen) og det fremtidige ønskede serviceniveau. De mangler eller udfordringer, som gap-analysen identificerer, er lig med de beredskabsmæssige behov.

I gap-analysen sammenholdes redningsberedskabets risikoprofil og robusthedsprofil. De områder, hvor der er behov for ændringer, for at skabe det nødvendige fremtidige redningsberedskab, identificeres. Det gælder f.eks. behov for ændringer i økonomi og serviceniveau.

Er der eksempelvis behov for at reducere responstiden i et område, kan gap-analysen hjælpe med at identificere, hvor og med hvilke ressourcer dette bedst og mest effektivt lader sig gøre.

I forbindelse med scenarier med større og ekstraordinære hændelser samt samtidige hændelser, hvor analysen viser, at tid kan være en vigtig faktor, bør der udarbejdes møde- og alarmeringsplaner for f.eks. kapacitetsopbygning, særligt materiel og personel med særlige kompetencer. Planerne kan involvere ressourcer fra andre kommunale redningsberedskaber, Beredskabsstyrelsen, Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, samt private aktører m.fl.

Eksempler på anvendelse af gap-analyse og møde- og alarmeringsplaner kan findes på hjemmesiden planforkommunaltberedskab.dk.

6. PLANEN OG DET FREMTIDIGE SERVICENIVEAU

På baggrund af den politiske målsætning og de identificerede beredskabsmæssige behov udarbejdes der et oplæg til serviceniveau for det fremtidige kommunale redningsberedskab.

Serviceniveau

Serviceniveauet er niveauet for den ydelse, som kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission har besluttet at tilbyde borgere og virksomheder. Serviceniveauet omfatter såvel den forebyggende som den afhjælpende indsats.

På baggrund af de identificerede beredskabsmæssige behov skal kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission fastlægge serviceniveauet for det kommunale redningsberedskabs opgavevaretagelse, jf. beredskabslovens § 12, stk. 1, 1. pkt.

Serviceniveauet består dels af dimensioneringen af det kommunale redningsberedskab med henblik på at kunne håndtere almindeligt forekommende ulykker, dels af den planlægning, som er nødvendig med henblik på at kunne håndtere større ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger.

Som led i serviceniveauet fastlægger kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission det kommunale redningsberedskabs organisation, virksomhed, herunder forebyggelsesinitiativer, lokal uddannelse og øvelser, alarmering, førstedrykningens responstid samt dimensionering, herunder køretøjer, materiel og vandforsyning til brandslukning.

Kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission skal endvidere fastlægge dimensioneringen m.v. af indkvarterings- og forplejningsberedskabet, jf. beredskabslovens § 12, stk. 1, 2. pkt.

Planen bør endvidere indeholde en beskrivelse af samarbejdet med de deltagende kommuners øvrige myndigheder, f.eks. miljø-, vej- og bygningsmyndigheder, for at sikre det nødvendige kendskab til tilstedeværende eller kommende forhold i ansvarsområdet, der kan have betydning for serviceniveauet.

6.1. SÆRLIGT OM DEN FOREBYGGENDE INDSATS

Visse opgaver på det forebyggende område er direkte beskrevet i beredskabslovgivningen, eksempelvis sagsbehandling af brandfarlige virksomheder, gennemførelse af brandsyn og afprøvning af eksterne beredskabsplaner på risikovirksomheder. Andre forebyggelsesopgaver er ikke detaljeret beskrevet i lovgivningen, men har alligevel stor nytteværdis ud fra en sikkerhedsmæssig og samfundsøkonomisk betragtning. Det gælder bl.a. for kampagner og andre forebyggende informationstiltag i forbindelse med hændelsestyper, der er overrepræsenteret i statistikkerne.

I planen skal det forebyggende arbejde beskrives i relation til de risici, som er identificeret i risikoprofilen, med henblik på at reducere risikoen for, at hændelserne indtræffer eller begrænse konsekvenserne, hvis ulykken alligevel sker. Det kan f.eks. være med anvendelse af særligt materiel og særlig uddannelse og øvelser, målrettet virksomheders og institutioners personale.

Det skal endvidere fremgå af planen, hvor mange årsværk der er afsat til opgaver i relation til det forebyggende arbejde.

I tilrettelæggelsen af det forebyggende arbejde bør det kommunale redningsberedskab også have fokus på de overordnede målsætninger i *National strategi for forebyggelse af ulykker og katastrofer*³, som er:

- Færre døde og tilskadekomne og færre udgifter til skader i forbindelse med brande, stærke storme og oversvømmelser
- Øget risikobevisthed og mere handlekraft, selvhjulpenhed og hjælpsomhed i befolkningen før, under og efter alvorlige ulykker og katastrofer

Planen bør beskrive de forebyggelsesopgaver, som det kommunale redningsberedskab planlægger for at løse. Der kan eventuelt skelnes mellem forebyggelsesopgaver, der direkte fremgår af lovgivningen, og andre forebyggelsesinitiativer.

De opgaver, der er direkte beskrevet i lovgivningen, omfatter:

- Godkendelse af brandfarlige virksomheder, herunder risikovirksomheder, jf. beredskabslovens § 34
- Fastsættelse af driftsmæssige foranstaltninger i særlige tilfælde, jf. beredskabslovens § 35
- Fastsættelse af brand- og evakueringsøvelser, jf. beredskabslovens § 35, stk. 2
- Brandsyn, jf. beredskabslovens § 36, herunder tilsyn på risikovirksomheder, jf. risikobekendtgørelsen
- Sporbevaring, jf. beredskabslovens § 23
- Registrering af formodede årsager til ulykker eller katastrofer, jf. cirkulære nr. 9111 af 3. marts 2015 om elektronisk registrering og indberetning af det kommunale redningsberedskabs kapaciteter og udrykningsaktiviteter (ODIN-cirkulæret)

Forebyggelsesopgaver, der ikke er direkte beskrevet i lovgivningen, kan understøttes af nationale initiativer og målsætninger, jf. den nationale forebyggelsesstrategi, og bygge på lokalt udførte risikoanalyser. Blandt de nationale indsatser, som understøtter det lokale forebyggelsesarbejde, kan nævnes:

- Brandsikker Bolig
- Lær om brand, undervisningsmateriale for grundskolens 0.-1. klasse
- Brandsmart, online undervisningsmateriale for grundskolens 4.-6. klasse
- Informationsindsatser, herunder tilbagevendende indsatser (årshjulkampagner) i forbindelse med bl.a. sankthans, jul og nytår samt ad hoc-indsatser i forbindelse med bl.a. tørkeperioder

³ *National strategi for forebyggelse af ulykker og katastrofer*, Beredskabsstyrelsen, 2017

Eksempler på lokale forebyggelsesopgaver kan være:

- Informationsindsats mod sommerhusbrande
- Kampagnevirksomhed med henblik på forebyggelse af oversvømmelse af boliger m.v.
- Indsats for at nedbringe antallet af blinde alarmer fra brandtekniske installationer med automatisk alarmoverførsel til redningsberedskabet

I forbindelse med den borgerrettede forebyggende indsats kan det kommunale redningsberedskab samarbejde med andre interessenter.

Se endvidere bilag 4 om forebyggelse.

6.2. SÆRLIGT OM DEN AFHJÆLPENDE INDSATS

Serviceniveauet for den afhjælpende indsats omfatter det kommunale redningsberedskabs responstider til forskellige dele af ansvarsområdet og kapaciteter i form af køretøjer, materiel samt personel- og ledelseskompetencer.

Responstid

I henhold til dimensioneringsbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2, skal førsteudrykningen til et skadested afgå hurtigst muligt efter det kommunale redningsberedskabs modtagelse af alarmen, og som led i serviceniveauet skal kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission fastsætte krav til førsteudrykningens responstider til redningsberedskabets forskellige geografiske områder, der viser, hvornår borgere og virksomheder kan forvente, at det kommunale redningsberedskab ankommer til skadestedet.

I henhold til dimensioneringsbekendtgørelsen skal det kommunale redningsberedskab sammensætte en førsteudrykning, der er afpasset alarmmeldingen, og som sikrer, at der kan ydes en forsvarlig afhjælpende indsats.

Responstiden kan med fordel illustreres i form af polygoner på et kort med angivelse af de fastlagte responstider, eksempelvis 10, 15 og 20 minutter. Sammenlignelige områder bør som udgangspunkt være omfattet af det samme serviceniveau for responstiden.

Responstiden angives som den maksimale ankomsttid for den fastlagte førsteudrykning. Begrebet 'førsteudrykning' omfatter den eller de udrykningsenheder, som afsendes på selve alarmmeldingen. Førsteudrykningen kan afsendes fra samme brandstation eller fra flere brandstationer. Responstiden for førsteudrykningen kan opdeles, så eksempelvis automobilsprøjten og vandtankvognen har en responstid på 10 minutter, mens drejestigen har en responstid på 15 minutter. Eventuelt opdelte responstider for de forskellige køretøjer i førsteudrykningen bør fremgå af planen.

Der kan være situationer, hvor en førsteudrykning forsinkes på grund af uforudsete hændelser, for eksempel færdselsuheld eller vejrlig, med det resultat, at det fastsatte serviceniveau ikke kan overholdes. Alligevel bør serviceniveauet for responstiden fastsættes til at være 100 pct., og eventuelle afvigelser skal behandles i kvalitetsstyringssystemet (jf. afsnit 6.10).

Ud over førsteudrykningen kan der sendes yderligere udrykningsenheder i henhold til f.eks. møde- og alarmeringsplaner. Sådanne udrykningsenheder vil ikke være omfattet af det fastsatte serviceniveau for responstiden, men skal være fremme hurtigst muligt. Responstiden gælder ikke for supplerende udrykningskøretøjer eller for assistanceudrykning.

Det anbefales, at oplysninger om det fastlagte serviceniveau for responstider og evt. andre relevante oplysninger vedr. det fastlagte serviceniveau offentliggøres og er tilgængelige for borgere, virksomheder m.fl.

Fri disponering

Princippet om fri disponering indebærer, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 5, stk.2, at det kommunale redningsberedskab indsættes med nærmeste relevante udrykningsenhed med de rette kompetencer og materiel, uafhængigt af om den nærmeste relevante udrykningsenhed befinder sig uden for det kommunale redningsberedskabs geografiske ansvarsområde. "Nærmeste relevante udrykningsenhed" skal forstås som den udrykningsenhed, der sædvanligvis kan være hurtigst fremme.

Anvendelsen af princippet om fri disponering er relevant ved normalt forekommende indsatsopgaver, som ikke kræver specialmateriel eller personel med specialkompetencer. Fri disponering gælder således i de situationer, der kan planlægges for og indgås aftaler om, jf. beredskabslovens § 13, stk. 1, og hvor naboberedskabet har de relevante udrykningsenheder.

Aftaler i henhold til beredskabslovens § 13, stk. 1, skal fremgå af planen for det kommunale redningsberedskab i oversigtsform, for at gøre det muligt at vurdere det samlede serviceniveau.

Inden for det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde gælder princippet om fri disponering i den forstand, at grænserne for udrykningsområdet for de enkelte brandstationer skal fastlægges således, at den nærmeste relevante ressource afsendes til et skadested, når der modtages en melding via 112. Grænserne for udrykningsområdet bør primært fastlægges på baggrund af foreliggende data om responstider.

Der kan være lokale forhold, som gør det nødvendigt at fravige princippet om fri disponering, og der er overladt det kommunale redningsberedskab et skøn, således at der alene justeres på udrykningsgrænserne, såfremt der vurderes at kunne opnås en relevant forbedring af responstiden.

6.3. INDSATSKAPACITETER

Planen skal beskrive det kommunale redningsberedskabs samlede indsatskapacitet. Det skal derfor fremgå, hvor mange og hvilke udrykningsenheder der under normale omstændigheder vil kunne afsendes fra de enkelte brandstationer. Der vil således være tale om at angive den planlagte vagtstyrke, herunder det samlede antal udrykningsenheder og bemanningen af disse i oversigtsform.

Vagtsat bemanning (ud over indsatslederen) på de respektive brandstationer i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde bør fremgå af planen, ligesom det samlede antal køretøjer, specialmateriel og personel, herunder indsatsledere, holdledere og brandfolk,

også beskrives. Endvidere er det relevant at vurdere behovet for eventuel rekruttering med henblik på at sikre den nødvendige kapacitet.

Af hensyn til overskueligheden anbefales det, at planen indeholder oversigtskort, der som supplement til den beskrivende del angiver de geografiske områder, der dækkes af de enkelte brandstationer (udrykningsområder), herunder områder, der dækkes af naboberedskabers brandstationer, f.eks. ved motorvejsaftaler eller aftaler med naboberedskaber som følge af fri disponering.

6.4. PLANLÆGNING FOR STØRRE OG EKSTRAORDINÆRE HÆNDELSE

Planen skal indeholde en beskrivelse af større og ekstraordinære hændelser, herunder visse klimarelaterede hændelser. I planlægningen for større og ekstraordinære hændelser tages der udgangspunkt i delkonklusionerne fra scenarie- og kapacitetsanalyserne (jf. afsnit 4.2), der beskriver de forhold, som det kommunale redningsberedskab bør have særligt fokus på. Der vil typisk være tale om hændelser, som det kommunale redningsberedskab skal planlægge for, men altså

ikke nødvendigvis skal dimensionere efter. Her vil det især være relevant at indtænke forhold omkring:

- Afløsning af personel (indsatsledere, holdledere og brandfolk)
- Brug af frivillige
- Anvendelse af assisterende kapaciteter fra et andet kommunalt redningsberedskab, fra Beredskabsstyrelsen eller andre aktører på beredskabsområdet, eksempelvis Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, eller i yderste konsekvens international assistance
- Behov for specialmateriel
- Etablering af et udvidet ledelsesapparat hos det kommunale redningsberedskab
- Aktivering og deltagelse i den eller de kommunale krisestabe
- Deltagelse i den eller de lokale beredskabsstabe
- Indsats for massetilskadekomst
- Prioritering af ressourcer til risiko- og krisekommunikation og medie håndtering
- Logistik
- Møde- og alarmeringsplaner

Det regionale kapacitetsudvalgs kapacitetsoverblik bør indgå i disse overvejelser.

Symbolmål

Planen bør – eventuelt efter samråd med politiet – indeholde en omtale af, om der i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde findes såkaldte symbolmål. Symbolmål er bygninger, lokaliteter, trafikknudepunkter m.v., der på grund af deres placering eller særlige ka-

rakter kan tænkes at være mulige mål for personer, der har intentioner om at udøve samfundsskadelige aktiviteter.⁴ Den ønskede omtale bør omfatte samarbejdet mellem politiet og det kommunale redningsberedskab, jf. eksempel.

Eksempel på tekst vedrørende symbolmål:

[Redningsberedskabets navn] har vurderet symbolmål for sikkerhedshændelser og drøftet dette med [politikredsens navn]. Drøftelserne har givet anledning til, at [redningsberedskabets navn] fortsat har opmærksomhed på eventuelle sikkerhedshændelser i forbindelse med såvel hændelser i dagligdagen som større arrangementer og lign. i redningsberedskabets ansvarsområde. Der er aftalt tæt samarbejde med politiet i de særlige tilfælde, hvor redningsberedskabet indsatsmæssigt skal forebygge eller agere anderledes end vanligt.

6.5. OPERATIV LEDELSE

Planen skal indeholde en overordnet beskrivelse af den samlede operative ledelsesstruktur, herunder muligheden for at anvende flere indsatsledere eller skadestedsledere ved samme hændelse samt muligheden for at være repræsenteret i en eller flere lokale beredskabsstabe (LBS) og eventuelt andre krisestyringsfora.

Aktiveres LBS i operationsberedskab, skal staben kunne virke på dette niveau, så længe det er nødvendigt. Ved længerevarende indsætter i operationsberedskab påhviler det de enkelte myndigheder m.fl. at sikre løbende afløsning samt relevant overdragelse.

Indsatsleder

Ved tilrettelæggelse af indsatsledervagten skal der tages udgangspunkt i, at indsatslederen forventes at være fremme på skadestedet senest samtidig med eventuelle assisterende kapaciteter. Baggrunden for dette er, at en holdleder som udgangspunkt ikke kan varetage ledelsen af andre indsatte selvstændige enheder end sin egen. For at anskueliggøre indsatslederens mulighed for at være fremme på et skadested før eller samtidig med assisterende, selvstændige kapaciteter, kan indsatslederens opholdssted angives på et kort.

Såfremt indsatsledervagten varetages fra forskellige lokaliteter, f.eks. i dag- og nattetimerne, skal de forskellige responstider indgå i beskrivelser og vurderinger af skadestedsledelsen. Beskrivelsen kan anskueliggøres ved et kort over indsatsledernes responstider i henholdsvis dagtimerne og uden for normal arbejdstid.

Holdleder

En holdleder kan i visse situationer iværksætte og gennemføre en forsvarlig afhjælpende indsats på skadestedet uden en indsatsleder. Sådanne situationer kan f.eks. være mindre brande i det fri. Det er vigtigt, at disse hændelser er fastlagt på forhånd og fremgår af planen.

⁴ Til brug for det kommunale redningsberedskabs vurdering af symbolmål kan evt. anvendes Center for Terroranalyses (CTA) årlige publikation *Vurdering af Terrortruslen mod Danmark* (VTD), se <https://pet.dk/trusselsvurderinger-og-analyser>.

Af dimensioneringsbekendtgørelsen fremgår det, at den indsatsleder eller holdleder, der varetager den tekniske ledelse af indsatsen, skal være fysisk til stede på skadestedet. Dette ændrer ikke på det forhold, at en indsatsleder eller en holdleder kan modtage rådgivning fra eksempelvis en chefvagt, operationschef eller operationsleder på vagtcentraler m.v.

6.6. KOMPETENCER

Planen skal beskrive, hvordan personellet, det vil sige personel på det forebyggende såvel som det afhjælpende område (brandfolk, holdledere, indsatsledere, andre i den operative ledelse og eventuelle frivillige) er uddannet, og hvordan disse efter- og vedligeholdelsesuddannes.

Når det kommunale redningsberedskab skal vurdere det fremtidige kompetencebehov og uddannelsesniveau, kan der med fordel sættes fokus på scenarier, der kræver særlige kompetencer eller uddannelser efter lokale behov. Det kunne eksempelvis være særligt omfattende hændelser, hændelser hvor der skal anvendes specialmateriel, flere samtidige hændelser eller i forhold til særlige objekter, f.eks. risikovirkomheder (herunder også i forebyggelsesmæssig sammenhæng) eller opgaver, f.eks. overfladeredning eller håndtering af brand i el-biler. Endelig kan det være relevant at beskrive særlig uddannelse for de holdledere, som varetager den tekniske ledelse på indsatser.

Planen for det kommunale redningsberedskab bør også have fokus på de operative og administrative ressourcer, der er påkrævet til øvelser.

6.7. VANDFORSYNING TIL BRANDSLUKNING

Det fremgår af beredskabslovens § 15, stk. 1, og dimensioneringsbekendtgørelsens § 2, stk. 3, at kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission skal sørge for, at der er tilstrækkelig vandforsyning til brandslukning, så der ikke opstår situationer, hvor det kommunale redningsberedskab ved en brandslukningsindsats løber tør for vand.

Jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 14, kan kommunalbestyrelsen desuden pålægge ejeren af særligt brandfarlige eller værdifulde bygninger og grundarealer eller af bygninger og grundarealer, hvor der samles mange mennesker, at etablere særskilte vandforsyningssteder til brug for brandslukning samt at afholde udgifterne til etablering og vedligeholdelse af den særskilte vandforsyning.

Planen skal overordnet beskrive, hvordan der sikres tilstrækkelig vandforsyning til brandslukning. Det planlagte serviceniveau for vandforsyningen (vandforsyningsstrategien) skal suppleres med en konkret plan for vandforsyning til brandslukning, som tager udgangspunkt i de valgte scenarier. Denne vandforsyningsplan, der indsættes som bilag, skal indeholde en beskrivelse af såvel nuværende som fremtidige vandressourcer til brug for brandslukningen i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde.

Vandressourcer omfatter "vand på hjul", brandhaner (såvel offentlige som private, der er etableret i medfør af brandtekniske tilladelser), fyldestationer ved vandværker m.v., branddamme og naturlige vandforråd, herunder søer, åer, havne m.v. Desuden beskrives såvel

antal som kapacitet, geografisk placering og eventuelle aftaler med et andet kommunalt redningsberedskab, Beredskabsstyrelsen eller andre aktører på beredskabsområdet, om levering af vand til brandslukning.

I vurderingen af mulighederne for en kontinuerlig vandforsyning til brandslukning er det vigtigt at planlægge med en eventuel køretid til og fra brandhane og den tid, det tager at fylde en vandtankvogn. Fyldetiden vil afhænge af, hvor meget vand brandhanen kan levere, ligesom kapaciteten i vandtankvognene vil have betydning.

Planen skal desuden beskrive drift, kontrol og vedligeholdelse af vandforsyningssteder, herunder brandhaner, som indgår i vandforsyning til brandslukning. Kontrol og vedligeholdelse af brandhaner bør foretages jævnligt, typisk mindst én gang om året, og i henhold til eventuelle anvisninger fra producenten. I forbindelse med kontrol bør det sikres, at tilbageløbssikringen, når en sådan findes, virker korrekt. Derudover bør der være mulighed for at dræne brandhaner for vand enten automatisk eller manuelt, så frostsprængninger undgås. Ved kontrol af brandhaner bør det desuden sikres, at betjeningen ikke giver anledning til trykstød på drikkevandsledningsnettet. Hurtig åbning eller lukning for vandet vil frembringe trykstød, som kan forårsage brud på drikkevandsledningsnettet. Det anbefales i øvrigt at nedlægge brandhaner, der er taget ud af drift.

I forbindelse med det kommunale redningsberedskabs planlægning for vandforsyning til brandslukning, herunder kontrol og vedligeholdelse af brandhaner, bør der være en tæt dialog mellem det kommunale redningsberedskab, den kommunale forvaltningsmyndighed på området samt de relevante forsyningsselskaber.

6.8. INDKVARTERINGS- OG FORPLEJNINGSBEREDSKABET

Det fremgår af beredskabslovens § 12, stk. 1, 2. pkt., og af dimensioneringsbekendtgørelsens § 1, stk. 2, at det kommunale redningsberedskab skal kunne modtage, indkvartere og forpleje evakuerede og andre nødstedte. Planen for det kommunale redningsberedskab skal beskrive, hvordan det kommunale redningsberedskab sikrer, at den nødvendige indkvarterings- og forplejningskapacitet er til stede.

Evakuering i beredskabslovens forstand er enhver myndighedsbestemt og myndighedskontrolleret flytning af befolkningen fra dens opholdssted, f.eks. på grund af naturbrande, stormflod, kemiske eller nukleare ulykker eller terror- og krigshandlinger.

Hvorvidt der er tale om en situation med evakuerede eller nødstedte, der kræver aktivering af planen for indkvarterings- og forplejningsberedskabet, afgøres efter en konkret vurdering ud fra lokale forhold. Ved større ulykker vil en beslutning typisk blive drøftet i den lokale beredskabsstab (LBS) eller i den nationale operative stab (NOST), idet indkvarterings- og forplejningsberedskabet ofte er knyttet til evakuering, der hører under politiet, jf. beredskabslovens § 17, stk. 2.

Planen for indkvarterings- og forplejningsberedskabet skal afspejle overvejelser om behovet for antallet af indkvarterings- og forplejningspladser, organisering og personel, herunder eventuelt anvendelsen af frivillige.

Planen skal indeholde en oversigt over egnede indkvarteringssteder, f.eks. skoler og idrætshaller. Planlægningen anbefales derfor koordineret med kommunerne, som for hovedpartens vedkommende ejer egnede indkvarteringsfaciliteter.

Planen skal også indeholde en beskrivelse af procedurer for modtagelse, indkvartering og forplejning af evakuerede og andre nødstedte, herunder delplaner for indretning af indkvarteringssted, tilvejebringelse af forplejning, soveudstyr, nødbeklædning samt brand-, alarme- og evakueringsplan for indkvarteringsstedet. Planen bør endvidere beskrive, hvordan et eventuelt samarbejde med eksempelvis politiet, social- og sundhedsforvaltningen m.fl. er tilrettelagt.

Der henvises til vejledning nr. 9409 af 17. maj 2023 om indkvarterings- og forplejningsberedskabet.

6.9. Ø-BEREDSKABER (STEDLIGE BEREDSKABSSTYRKER)

I førsteudrykningen på en række mindre øer, kan der indgå en stedlig beredskabsstyrke, et såkaldt ø-beredskab, som skal bemannes med en leder og det personel, som kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission har fastlagt. Bemanning, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 8, stk. 1., og responstid, jf. § 8, stk. 1, 2. pkt., skal fremgå af planen.

Jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal det af planen fremgå, hvilke opgaver den stedlige beredskabsstyrke må varetage på baggrund af den fastlagte uddannelse og det materiel, der er til rådighed. Videre fremgår det af § 22 a og § 23 a i bekendtgørelse nr. 1088 af den 25. oktober 2019 om ændring af bekendtgørelse om personel i redningsberedskabet m.v., at kommunalbestyrelsen fastlægger den fornødne uddannelse for de personer, der skal varetage indsatsopgaver i den stedlige beredskabsstyrke. Uddannelsen skal fremgå af planen for det kommunale redningsberedskab.

Ud over den stedlige beredskabsstyrke vil førsteudrykningen på de mindre øer desuden i en række situationer også omfatte en udrykning fra en af det kommunale redningsberedskabs brandstationer.

Der bør desuden foreligge konkrete planer for den planlagte assistance i forbindelse med indsats på disse øer.

Såfremt der etableres permanent beboelse på mindre øer, skal der som led i den risikobaserede dimensionering tages stilling til redningsberedskabet.

Ud over på mindre øer kan der også etableres supplerende stedlige beredskabsstyrker i andre isolerede områder, eksempelvis på halvøer. Det anbefales, at disse beskrives på samme måde som ø-beredskaberne.

6.10. KVALITETSSTYRING

Det kommunale redningsberedskab bør løbende følge overholdelsen af det fastlagte service-niveau og sikre procedurer for opfølgning.

Kvaliteten af opgavevaretagelsen bør sikres med procedurer for afrapportering og i relevante tilfælde evaluering af elementer af selve indsatsen. Ud over fokus på kontrol af målopfyldelse i relation til serviceniveau bør kvalitetsstyringen også have fokus på effekt, læring, optimering og udvikling af opgavevaretagelsen.

I kvalitetsstyringen bør der både arbejdes med kvantitative og kvalitative mål. Kvantitative måleparametre i relation til serviceniveauet, som løbende bør kontrolleres, omfatter responstid samt udrykningens sammensætning og bemanning, herunder også for indsatslederen. Kvalitative måleparametre udgøres eksempelvis af kvalitet i opgavevaretagelse, evalueringsprincipper, faglige test, videndeling og opfølgning på læringsmål.

I relation til såvel kvantitative som kvalitative måleparametre anbefales det, at det kommunale redningsberedskab også fastsætter mål for det forebyggende område for herved at kunne foretage kvalitetsstyring og evaluering heraf.

Kvalitetsstyring bør bl.a. omfatte:

- Førsteudrykningens responstid
- Førsteudrykningens bemanning
- Brandforebyggende tiltag, herunder brandsyn
- Obligatorisk vedligeholdelsesuddannelse

Det anbefales, at der med faste intervaller, f.eks. på månedsbasis, foretages opfølgning på afvigelser i henhold til de fastsatte mål.

7. BILAG

7.1. BILAG 1. REGLER OG VEJLEDNINGER M.V.

Lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017 (beredskabsloven).

Bekendtgørelse nr. 1211 af 13. oktober 2025 (dimensioneringsbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse nr. 41 af 21. januar 1998 (personelbekendtgørelsen).

Redningsberedskabets vidensoversigt (brs.dk/vidensoversigt).

Kompetencer m.v. for personale, der er ansat til og varetager brandslukning i beredskabsenhederne, Beredskabsstyrelsen, 2018.

National strategi for forebyggelse af ulykker og katastrofer, Beredskabsstyrelsen, 2017, samt *Evaluering af National strategi for forebyggelse af ulykker og katastrofer* (2019).

Nationalt Risikobillede, Styrelsen for Samfundssikkerhed.

Obligatorisk efter- og vedligeholdelsesuddannelse Indsats, 2024 og 2025, Manuelt - og Holdlederniveau, Beredskabsstyrelsen, 2023.

Retningslinjer for indsatsledelse, Beredskabsstyrelsen, 2023.

Stabsstøtte og Teknisk Service, Uddannelse for personel inden for fagområdet Stabsstøtte og Teknisk Service i redningsberedskabet, Beredskabsstyrelsen, 2017.

Vejledning i udarbejdelse af plan for vandforsyning til brandslukning, Beredskabsstyrelsen 2010.

Vejledning om indkvarterings- og forplejningsberedskabet, Beredskabsstyrelsen, 2023 (vejledning nr. 9409 af 17. maj 2023).

Vejledning om kompetenceudvikling af holdledere til varetagelse af teknisk ledelse på et skadested, Beredskabsstyrelsen, 2016.

Værktøj til redningsberedskabets planlægning for større klimarelaterede hændelser, Beredskabsstyrelsen, 2018.

7.2. BILAG 2. FAGTERMER M.V.

Afgangstid, udrykningens afgangstid er tiden, fra redningsberedskabet (vagtcentralen) har modtaget alarmer fra alarmcentralen eller fra et automatisk brandalarmeringsanlæg, til den fastlagte førsteudrykning (jf. pick-listen) har forladt brandstationen (typisk når hjulene ruller). Der stilles ikke absolut krav til afgangstiden, men afgangstiden indgår i førsteudrykningens responstid (se nedenfor), som kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission skal fastlægge som en del af serviceniveauet. Se dimensioneringsbekendtgørelsens § 7.

Ansvarsområde, det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde er det geografiske område, som omfatter enten den pågældende kommune eller de kommuner, som indgår i et fælleskommunalt redningsberedskab.

Assistanceudrykning, betegnelse for al udrykning, ud over førsteudrykningen, der afsendes til det skadested, hvor førsteudrykningen er indsat. Der kan være tale om supplerende køretøjer fra brandstationer i eget ansvarsområde, fra naboberedskaber, fra Beredskabsstyrelsen eller fra andre, f.eks. Forsvaret, herunder Hjemmeværnet. En assistance kan også omfatte afløsning af allerede indsatte styrker og materiel.

Brandstation, den lokalitet, hvorfra hele eller en del af førsteudrykningen afgår efter redningsberedskabets modtagelse af alarmer fra alarmcentralen eller modtagelse af automatiske alarmer, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 7. Brandstationer blev tidligere benævnt beredskabsstationer.

Det regionale kapacitetsudvalg, udvalg bestående af repræsentanter for de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsens beredskabscenter i området. Udvalget har til formål at fremme samarbejdet inden for det samlede redningsberedskab.

Udvalget har bl.a. til opgave at udarbejde og ajourføre et risiko- og kapacitetsoverblik i området. Opgaverne omfatter desuden udarbejdelse af oversigt over møde- og alarmeringsplaner samt en trænings- og øvelsesplan for fælles aktiviteter.

Samarbejdet i udvalget skal medvirke til at styrke robustheden og øge koordinationen af kapaciteter til håndtering af større og ekstraordinære hændelser. Fokus er på at optimere anvendelsen af det samlede redningsberedskabs kapaciteter i området.

Det regionale kapacitetsudvalgs risiko- og kapacitetsoverblik bør indgå i det kommunale redningsberedskabs valg og udarbejdelse af scenarie- og kapacitetsanalyser.

Dækningsområde, betegnelse for det geografiske område, som Beredskabsstyrelsens centre hver især som udgangspunkt dækker.

Betegnelsen dækningsområde anvendes ikke længere i relation til det kommunale redningsberedskab. Her anvendes nu betegnelserne ansvarsområde og udrykningsområde.

Førsteudrykning, førsteudrykningen er den foruddefinerede udrykningssammensætning, som fra en eller flere brandstationer umiddelbart afsendes på baggrund af alarmer fra alarmcentralen eller fra et automatisk brandalarmeringsanlæg i udrykningsområdet.

En førsteudrykning kan være *primær* eller *sekundær*:

Primær anvendes for den førsteudrykning, der er afsendt til en hændelse i udrykningsområdet på baggrund af 112-alarmer, jf. pick-listen, eller automatiske alarmer.

Sekundær anvendes for den førsteudrykning, der fra en eller flere andre brandstationer afsendes til en hændelse i situationer, hvor udrykningsområdets primære førsteudrykning ikke er i stand til at rykke ud til opgaven. Dette vil typisk være tilfældet, hvis den primære førsteudrykning allerede er disponeret til en anden hændelse.

Gap-analyse, en analysemodel, som anvendes til at identificere gabet (engelsk 'gap') mellem det sted, en organisation aktuelt befinder sig, og det sted, den gerne vil hen. I forhold til dimensionering af et kommunalt redningsberedskab kan en lignende tilgang benyttes til at analysere forholdet mellem de identificerede risici (risikoprofilen), den eksisterende dimensionering (robusthedsprofilen) og det fremtidige ønskede serviceniveau. De mangler eller udfordringer, som gap-analysen identificerer, er lig med de beredskabsmæssige behov.

Møde- og alarmeringsplan, i forbindelse med scenarier med større og ekstraordinære hændelser samt samtidige hændelser, hvor tid kan være en vigtig faktor, bør der udarbejdes møde- og alarmeringsplaner for f.eks. kapacitetsopbygning, særligt materiel og personel med særlige kompetencer. Eksempler på sådanne scenarier er store naturbrande og brande i forbindelse med uerstattelige kulturværdier, risikovirkomheder og lign. Planerne kan involvere ressourcer fra andre kommunale redningsberedskaber, Beredskabsstyrelsen, Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, samt private aktører m.fl. Møde- og alarmeringsplaner bør regelmæssigt øves og ajourføres.

Pick-liste, liste med en række foruddefinerede udrykningssammensætninger med køretøjer og personel tilknyttet de specifikke hændelsestyper (1. meldings ordlyd).

Responstid, tiden fra redningsberedskabet (vagtcentralen) har modtaget alarmen fra alarmcentralen eller fra et automatisk brandalarmeringsanlæg, til den fastlagte førsteudrykning (jf. pick-listen) er fremme på skadestedet. Førsteudrykningens responstider fastlægges af kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission som en del af serviceniveauet. Responstid blev tidligere benævnt udrykningstid.

Risikoprofil, betegnelse for det kommunale redningsberedskabs beskrivelse af de risici, man vurderer har betydning for dimensioneringen af redningsberedskabet. Beskrivelsen er baseret på risikoidentifikationen og risikoanalysen.

Robusthedsprofil, udgøres af en sammenfatning af resultaterne fra analyserne af data for hverdagshændelserne og beskrivelsen af planlægningsarbejdet samt redningsberedskabets ledelseskapaciteter i forhold til planlægning for håndtering af de større og ekstraordinære hændelser med henblik på at vise det aktuelle beredskabs robusthed i forhold til en række robusthedsindikatorer.

Samtidige udrykninger, situationer, hvor der på samme tidspunkt er brug for samme ressource mere end ét sted inden for et planlagt udrykningsområde.

Opgørelse af samtidige udrykninger er antallet af alle udrykninger med samtidighed ift. samlede udrykninger for en periode.

Scenarie- og kapacitetsanalyse, metode, som gør det muligt at vurdere, hvilke behov det kommunale redningsberedskab har for at kunne håndtere de identificerede risici. På baggrund af risikoprofilen udvælges eksempelvis 5-10 repræsentative hændelsestyper inden for hændelsesniveauerne 'større hændelser' og 'ekstraordinære hændelser', og disse danner grundlaget for udarbejdelsen af scenariebeskrivelser med efterfølgende kapacitetsanalyser. Resultaterne af de udvalgte scenarie- og kapacitetsanalyser indgår derefter i vurderingen af de beredskabsmæssige behov.

Serviceniveau, betegner niveauet for den ydelse, som kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission har besluttet at tilbyde borgere og virksomheder. Kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission skal på baggrund af de identificerede beredskabsmæssige behov fastlægge serviceniveauet for det kommunale redningsberedskabs opgavevaretagelse, jf. beredskabslovens § 12, stk. 1, 1. pkt. Serviceniveauet omfatter såvel den forebyggende som den afhjælpende indsats.

Slukningsområde, tidligere anvendt begreb, som i dag er erstattet af udrykningsområde.

Supplerende styrker, styrker fra en brandstation med køretøjer og materiel, typisk bemandet med frivillige.

Udrykningskørsel, kørsel efter bestemmelserne om udrykningskørsel, jf. udrykningsbekendtgørelsen. Efter § 7, stk. 1, skal udrykningslygter anvendes under udrykningskørsel. Udrykningslygter kan tillige anvendes under standsning ved uheldssted eller lignende. Efter § 7, stk. 2, skal udrykningshorn anvendes under udrykningskørsel, medmindre anvendelse af udrykningslygter efter omstændighederne skønnes tilstrækkeligt til at advare andre trafikanter.

Udrykningsområde, det område, hvortil der rykkes ud fra en eller flere brandstationer på baggrund af 112-alarmer, jf. pick-listen, eller alarmer fra automatiske brandalarmeringsanlæg. Ét udrykningsområde kan omfatte (dele af) flere kommunale redningsberedskabers ansvarsområde; typisk i forbindelse med § 13, stk. 1-aftaler eller motorvejsaftaler.

Udrykningstid, se responstid.

Ø-beredskaber (stedlige beredskabsstyrker), stedlige beredskabsstyrker på en række mindre øer, jf. dimensioneringsbekendtgørelsens § 8. Responstid, opgaver og uddannelsesniveau for stedlige beredskabsstyrker fastlægges konkret.

7.3. BILAG 3. VARETAGELSE AF OPGAVER PÅ ANDRE LOVGIVNINGSSOMRÅDER OG SAMMENHÆNG MED ANDRE PLANER

Der er i lovgivningen hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan henlægge kompetencen til myndighedsudøvelse på en række områder til beredskabskommissionen eller den fælles beredskabskommission. Ud over kompetencen til godkendelse af planen for det kommunale redningsberedskab gælder det følgende områder:

- Beredskabslovens §§ 34-37
- Beskyttelsesloven
- Fyrværkeriloven
- Havmiljølovens kapitel 11
- Byggelovens § 16 C, stk. 6-8

Det bør fremgå af planen for det kommunale redningsberedskab, hvorvidt beredskabskommissionen eller den fælles beredskabskommission har fået overført kompetence på disse områder.

Endvidere kan følgende planer være relevante i forbindelse med den risikobaserede dimensionering af det kommunale redningsberedskab:

Kommunens beredskabsplan (beredskabslovens § 25)

Med ændringen af beredskabsloven i 2016 blev sammenhængen mellem planen for det kommunale redningsberedskab og kommunens generelle beredskabsplan (beredskabslovens § 25) ophævet.

En række fælleskommunale redningsberedskaber varetager i henhold til deres vedtægter koordinationsopgaver i relation til de kommunale beredskabsplaner. Ansvar for de enkelte kommuners generelle beredskabsplan ligger dog hos kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune og ikke hos den fælles beredskabskommission.

Det er vigtigt, at der i forbindelse med den risikobaserede dimensionering af de fælleskommunale redningsberedskaber foretages en sammenhængende planlægning med fokus på kommunernes ansvar, herunder ansvaret for det fælleskommunale redningsberedskab.

Selv om redningsberedskabet i de fælleskommunale redningsberedskaber er adskilt fra den kommunale forvaltning, er der væsentlige områder, hvor der samarbejdes om løsningen af akutte indsatsområder, f.eks. i forbindelse med ekstreme vejrhændelser. Der kan endvidere være behov for at tydeliggøre, hvorledes der samarbejdes om løsningen af eksempelvis indkvarterings- og forplejningsopgaven efter beredskabslovens § 12, stk. 1, 2. pkt., idet det kommunale redningsberedskab normalt vil have behov for at kunne planlægge for anvendelse af kommunale bygninger, eksempelvis idrætsanlæg eller skoler.

Kommuneplanen, arealanvendelse m.v. og klimatilpasningsplanen

Kommuneplanen er den bærende og afgørende oversigtsplan, hvor borgere, virksomheder, interesseorganisationer m.v. kan orientere sig om mål og retningslinjer for arealanvendelsen i deres kommune og lokalområde. Kommuneplanen dækker hele kommunen.

Det fremgår af planlovens § 1, at loven har til formål at sikre, at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelse af dyre- og plantelivet.

Kommuneplanen kan indeholde forhold af betydning for den langsigtede udvikling af det kommunale redningsberedskab, f.eks. dimensionering som følge af en ændret risikoprofil, placering af brandstationer og fremkommeligheden for redningsberedskabet.

I henhold til økonomiaftalen for 2013 mellem regeringen og KL er kommunerne forpligtet til at gennemføre en risikokortlægning og at udarbejde klimatilpasningsplaner. Der er ikke et lov-mæssigt krav om at opdatere klimatilpasningsplanerne, men flere kommuner har valgt at arbejde videre med disse planer i arbejdet med at klimatilpasse kommunen.

En klimatilpasningsplan er typisk udarbejdet som en selvstændig plan, men indholdet kan også være medtaget i kommuneplanen eller som et tillæg hertil. Planen er således med til at fastsætte de retningslinjer, som indarbejdes i planlægningen og udviklingen af kommunen, for at sikre klimatilpasning i kommunen.

Klimatilpasningsplanen kan indeholde vigtige informationer om eksempelvis oversvømmelsestruede områder, som inddrages i forbindelse med den risikobaserede dimensionering af det kommunale redningsberedskab.

Med ændringen af planloven pr. 1. februar 2018 er det nu en lovbunden opgave, at kommunerne i kommuneplanlægningen skal udpege områder, der kan udsættes for oversvømmelse og erosion. Såfremt der planlægges for byudvikling, særlige tekniske anlæg og ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder, skal der sikres etablering af afværgeforanstaltninger i den fysiske planlægning. Erhvervsstyrelsen har udarbejdet en vejledning for forebyggelse af oversvømmelse og erosion.

Risikostyringsplanen (oversvømmelse)

En række kommuner er forpligtet til at udarbejde risikostyringsplaner vedrørende oversvømmelse fra havet og vandløb, jf. lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer (oversvømmelsesloven) samt bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet. Nogle kommuner er gået sammen om at udarbejde en fælles risikostyringsplan. Jf. den seneste risikokortlægning foretaget af Kystdirektoratet (2024) er der i alt udpeget 25 risikoområder. De 51 kommuner, hvori risikoområderne indgår, skal udarbejde risikostyringsplaner.

Risikostyringsplanen indeholder ligesom klimatilpasningsplanen vigtig information om oversvømmelsestruede områder. Der er et vist sammenfald mellem oplysningerne i klimatilpasningsplanen og risikostyringsplanen.

Strandrensningsplanen (havmiljø)

Efter havmiljølovens § 35 forestås sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne af kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen tilvejebringer en beredskabsplan for iværksættelse af sanering af kyststrækninger i tilfælde af væsentlige forureninger af kyster i

kommunen og for bekæmpelse af forurening i havne i kommunen, jf. havmiljølovens § 35, stk. 2. Miljøstyrelsen fastsætter retningslinjer for beredskabsplanerne.

Kommunalbestyrelsen kan henlægge sine beføjelser og pligter efter havmiljølovens kapitel 11 til den fælles beredskabskommission, jf. havmiljøloven § 37 a.

For så vidt angår kommunerne Dragør, Vallensbæk, Fanø, Langeland, Ærø, Samsø og Læsø gælder lov om forpligtende kommunale samarbejder, hvorefter andre kommuner varetager opgaver efter havmiljøloven for de pågældende kommuner.

SAR-Danmark (redningsopgaver til havs)

Nogle kommunale redningsberedskaber har efter langvarig praksis indgået i løsningen af SAR-opgaver, og de kommunale redningsberedskaber indgår i den operative kontaktgruppe under Skibsfartens og Luftfartens Redningsråd.

Planen for det kommunale redningsberedskab bør beskrive det kommunale redningsberedskabs ressourcer på SAR-området med henblik på, at Forsvaret (Joint Rescue Coordination Centre Danmark) har en ajourført oversigt over ressourcerne ved de kommunale redningsberedskaber.

Sundhedsberedskabsplanen

Jf. § 7 i bekendtgørelse om planlægning af sundhedsberedskabet skal kommunerne én gang i hver valgperiode udarbejde og vedtage en plan for sundhedsberedskabet, som skal koordineres med kommunens øvrige planlægning på beredskabsområdet. Sundhedsberedskabsplanen er et værktøj til håndtering af større hændelser og kriser.

Vandforsyningsplanen

Vandforsyningsplanen er en sektorplan, der indgår som en del af de enkelte kommuners planlægning, der omhandler den generelle vandforsyning i kommunen i forhold til forsynings-sikkerhed og vandkvalitet. Planen udarbejdes i henhold til § 14 i bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v. Der kan i vandforsyningsplanen også indgå aspekter omkring vand til brandslukning, men planen må ikke forveksles med de kommunale redningsberedskabers egne planer for vandforsyning til brandslukning. I forbindelse med udarbejdelsen af de sidstnævnte planer anbefales det derfor, at der er en tæt dialog mellem det kommunale redningsberedskab, den kommunale forvaltningsmyndighed på området samt de relevante forsyningsselskaber.

7.4. BILAG 4. FOREBYGGELSE

Dimensioneringsprincipperne, der er fastsat i dimensioneringsbekendtgørelsen, omfatter også det forebyggende område, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1. I henhold hertil skal det kommunale redningsberedskab – som det er gældende for den afhjælpende og begrænsende indsats – også kunne yde en i forhold til lokale risici forsvarlig forebyggende indsats. Det gælder også her, at den forebyggende indsats skal beskrives i den samlede plan for det kommunale redningsberedskab, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Som udgangspunkt skal forebyggelsesindsatsen særligt målrettes brandområdet, men kan også rette sig mod eksempelvis forebyggelse af skader i forbindelse med voldsomt vejr.

Det kommunale redningsberedskab bør ved udarbejdelse af planen beskrive de forebyggelsestiltag, der bør iværksættes ud fra en vurdering af effekten af de eventuelle forebyggende tiltag.

I forbindelse med det kommunale redningsberedskabs scenarieanalyser fastlægges, hvilke konkrete forebyggelsestiltag der er behov for at gennemføre, videreudvikle og evt. tilføje i det forebyggende arbejde i det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde. Nogle forebyggelsestiltag er bundne opgaver, som er fastlagt i lovgivningen, f.eks. i reglerne om brandfarlige virksomheder og reglerne om brandsyn. Fastlæggelsen af øvrige nødvendige forebyggelsestiltag vil naturligt afspejle en faglig prioritering, hvor det f.eks. kan være relevant at tage følgende faktorer i betragtning:

- Hvilke forebyggelsestiltag har efter det kommunale redningsberedskabs hidtidige erfaringer haft størst effekt? Gerne dataunderstøttet hvis muligt.
- Hvilke forebyggelsestiltag har andre kommunale redningsberedskaber gode erfaringer med?
- Hvilke forebyggelsestiltag supplerer det afhjælpende beredskab i yderområder eller områder med en særlig risikoprofil?

Det kommunale redningsberedskab kan med fordel tage udgangspunkt i de konkrete udfordringer, som kan identificeres ud fra de statistiske indberetninger, og i den forbindelse overveje, hvilke måleparametre der kan opstilles for det enkelte forebyggelsestiltag.

Forebyggende ressourcer

Ved udpegelsen af konkrete forebyggende tiltag i planen for det kommunale redningsberedskab er det vigtigt at beskrive det planlagte serviceniveau. Planen bør således indeholde mål og oversigter over de ressourcer, der vurderes at være nødvendige for at gennemføre tiltagene, herunder f.eks. anvendelse af frivillige.

Det er centralt at være opmærksom på, at et effektivt forebyggelsesarbejde i høj grad beror på tværfagligt og tværsektorielt samarbejde. Generelt vil det på det forebyggende område således være relevant at indtænke nye samarbejdsrelationer og samarbejdsformer. Her kan relevante samarbejdsflader være i relation til

de forskellige kommunale forvaltningsområder (f.eks. miljø og teknik, forsyning, socialfor-sorg, ældrepleje og skole) og til organisationer, foreninger, erhverv og borgere (f.eks. spejdere, sportsklubber, brancheorganisationer, Røde Kors og boligforeninger).

Det kommunale redningsberedskab har eksempelvis stor viden om brand- og eksplosionsfarlige virksomheder, som det er vigtigt at udnytte i forbindelse med arealplanlægning. Derfor vil det være relevant at beskrive samarbejdet med planmyndighederne i planen for det kommunale redningsberedskab.

I planen beskrives også, hvordan det kommunale redningsberedskabs brandtekniske byggesagsbehandling og brandsyn efter beredskabsloven koordineres med bygningsmyndighederne. Dette kan med fordel blive understøttet af samarbejdsaftaler, som beskriver samarbejdet mellem den enkelte byggesagsafdeling og det kommunale redningsberedskab. En aftale kan sikre, at indkomne sager screenes og fordeles korrekt, og at der foretages den fornødne underretning af det kommunale redningsberedskab i de tilfælde, hvor redningsberedskabet skal foretage brandsyn eller foretage en skønsmæssig vurdering af behovet for at stille vilkår eller foretage brandsyn.

Prioritering af forebyggelsesinitiativer

Forebyggelsesarbejdet prioriteres, så de tilgængelige ressourcer udnyttes bedst muligt. Tilrettelæggelsen af opgaverne kan således baseres på viden om konkrete risici. Det vil her være oplagt at tage udgangspunkt i statistik fra ODIN og analyser på baggrund heraf.

Et eksempel kunne være dødsbrande fordelt på alder og boligtyper over de seneste fire år samt lister over de hyppigste brandårsager inden for det kommunale redningsberedskabs ansvarsområde.

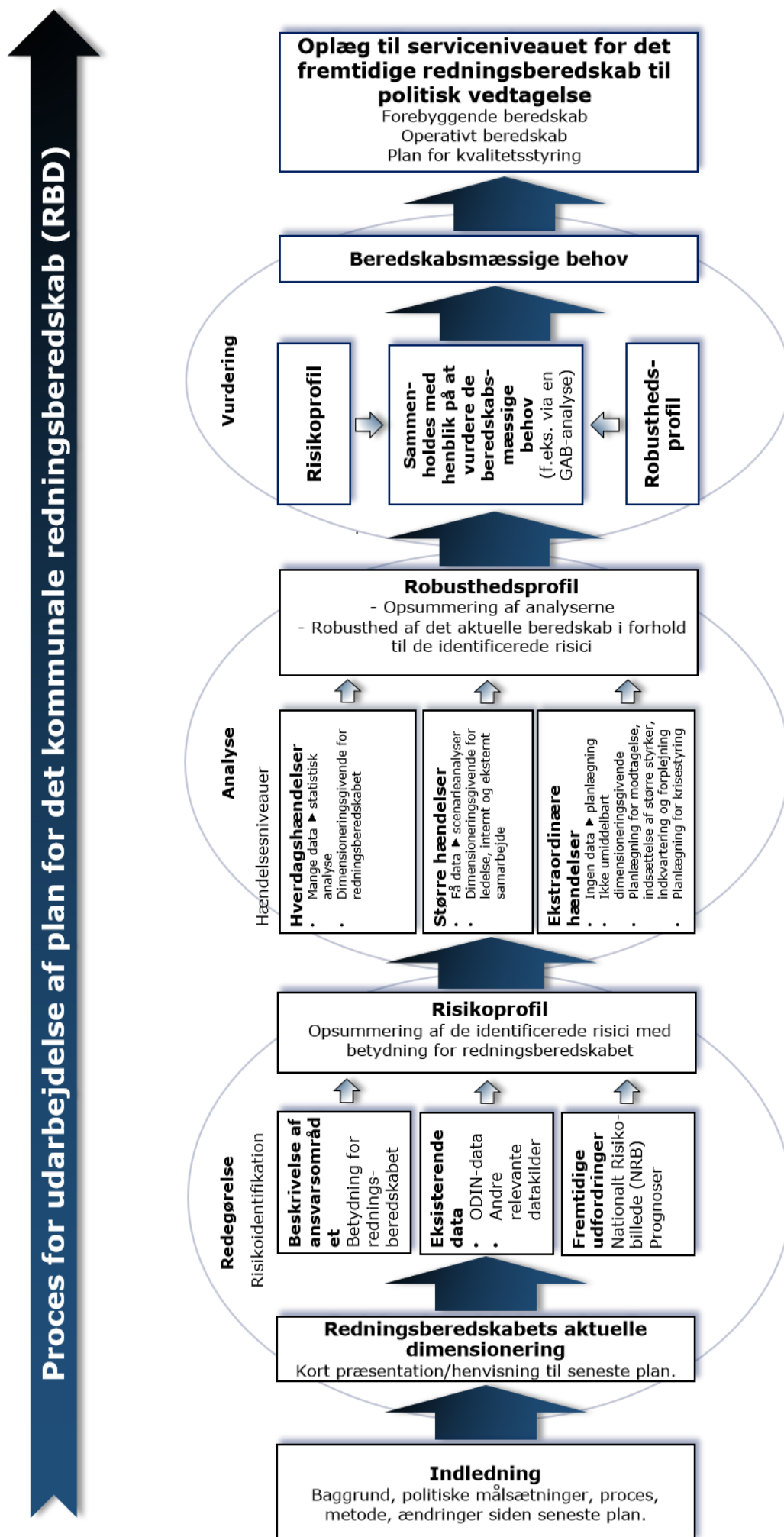
Det kommunale redningsberedskabs indsatser kan funderes på statistisk evidens i ODIN og analyser heraf. Beredskabsstyrelsen udarbejder løbende forskellige rapporter og analyser, som kan findes på styrelsens hjemmeside, www.brs.dk. Disse kan i kombination med udtræk af lokale data fra ODIN anvendes i forbindelse med en overordnet prioritering af forebyggende tiltag.

National strategi for forebyggelse af ulykker og katastrofer

Beredskabsstyrelsen opfordrer til, at de kommunale redningsberedskaber i tilrettelæggelsen af det forebyggende arbejde har særligt fokus på målsætningerne i den nationale forebyggelsesstrategi (2017):

- Færre døde og tilskadekomne og færre udgifter til skader i forbindelse med brande, stærke storme og oversvømmelser
- Øget risikobevidsthed og mere handlekraft, selvhjulpenhed og hjælpsomhed i befolkningen før, under og efter alvorlige ulykker og katastrofer

I relation til mindre ressourcestærke grupper, herunder svage ældre, og andre udsatte grupper samt børn, opfordrer Beredskabsstyrelsen desuden til, at man anvender forebyggelseskonceptet *Brandsikker Bolig* og de gratis skolemateriale *Lær om brand*, der er målrettet børn i 0.-1. klasse, og *Brandsmart*, som er udarbejdet til brug i 4.-6. klasse.

Beredskabsstyrelsen
Datavej 16
3460 Birkerød

Telefon: +45 72 85 20 00
E-mail: brs@brs.dk
www.brs.dk

Oktober 2025